

**KUTSAL KİTAPLARA GÖRE HZ. NUH'UN GEMİSİ NEREDE
YAPILDI, NEREDEN KALKTI, NEREYE İNDİ?**

**Where Was Noah's Ark Built, Where Did It Depart, Where
Did It Arrive According To Holy Books?**

Doç. Dr. M. Salih GEÇİT

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

msgecit@agri.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0001-7212-2291>

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi-
Journal of Ağrı İbrahim Çeçen University Social Sciences Institute-
AİCUSBED 6/2 Ekim/October 2020 / Ağrı

ISSN: 2149-3006

e-ISSN: 2149-4053

Makale Türü- <i>Article Types</i> :	Araştırma Makalesi
Geliş Tarihi- <i>Received Date</i> :	26.05.2020
Kabul Tarihi- <i>Accepted Date</i> :	15.07.2020
Sayfa- <i>Pages</i> : 147-171	 https://doi.org/10.31463/aicusbed.742785

<http://dergipark.gov.tr/aicusbed>

This article was checked by

 iThenticate

KUTSAL KİTAPLARA GÖRE HZ. NUH'UN GEMİSİ NEREDE YAPILDI, NEREDEN KALKTI, NEREDE İNDİ?

Where Was Noah's Ark Built, Where Did it Depart, Where Did it Arrive
According to Holy Books?

Doç. Dr. M. Salih GEÇİT

Öz

Hız. Nuh, beşeriyetin Hız. Âdem sonrasındaki ikinci atası olarak tanınmaktadır. O, Allah tarafından insanlara peygamber olarak gönderilmiş, 950 sene insanları Allah'ın dinine davet etmiştir. Ancak insanlar onun ortaya koyduğu apaçık delillere rağmen inkâr ve tekzip yolunu ikrar ve tasdiğe tercih etmişlerdir. Bununla yetinmeyerek bir de meydan okuyup azap ve mucize talebinde bulunmuşlardır. Hız. Nuh da küçük bir grup dışında tasdik etmediklerini görünce onlara yönelik beddua etmiştir. Bunun üzerine Nuh'un Tufanı diye bilinen olay yaşanmıştır. Bu olaydan önce Allah'ın emri ile bir gemi inşa ederek iman getirenlerin kurtuluşuna vesile olmuştur. İşte bu gemi hakkında birçok tartışma ve inceleme yapılmaktadır. Söz konusu inceleme ve tartışmalarda olayı gündeme getirip insanlığa mesaj veren ayetlerdeki hikmet ve ibretlik noktaları tespit edip yeniden hatırlatmaktan ziyade geminin nereye indiği noktası üzerinde durulmaktadır. Geminin nereye indiği tartışılırken, geminin nerede yapıldığı hususunun gündeme getirilmediği dikkat çekici bir durumdur. Biz de bu makalemizde yapılmakta olan tartışmalara iki boyut daha kazandırmak istiyoruz: Gemi nerede yapıldı, nereleri gezip dolaştı ve nereye indi. Bu şekilde geminin mecrasını ve kalkış ve iniş sürecini Kutsal Kitaplar bağlamında inceleyeceğiz.

Anahtar Kelimeler: Hız. Nuh Tufanı, Hız. Nuh'un Gemisi, Geminin Kalkış Yeri, Geminin İniş Yeri

Abstract

Noah is known as the second fore father of humanity. He was sent as a prophet to people by Allah and invited people to Allah's religion for 950 years. However, people preferred denial to acknowledgement despite he appar ent evidence he put forward. On top of it, they demanded painand miracles. Upon seeing that they did not acknowledge it, except for a small group, Noah cursed them. Afterwards, the phenomen on known as Noah's Flood occurred. Before this event, he contributed to the salvation of people who had faith by building an ark with Allah's order. There are many discussion sandin vestigations about this ark. These investigations concentratemore on where the ship arrived. We want to add two more dimensions to the discussions in this paper: Where was the ship built? Which places did it visit? Where did it arrive? Thus, we will examine the course, departure and arrival processes of the ark in the context of the Holy Books.

Keywords: Noah's Flood, Noah's Ark, Departure Place of the Ark, Arrival Place of the Ark

Giriş

Kutsal Kitaplarda Hz. Nuh Tufanı

Hz. Nuh Tufan'ı kutsal kitaplarda, onların tefsir ve şerhlerinde, onlara dayanarak yazılan Peygamberler Tarihi ve Milletler Tarihi kitaplarında meşhur ve maruf bir olaydır. Bu olay Sümer, Babil ve Hitit medeniyetlerinden bize ulaşan kayıtlarda, Hintlere ait bir takım destanlarda, İngiltere'ye ait bölgelerden birisi olan Galler yöresinde anlatılan bir takım efsanelerde, Yunan ve Grek kültürüne ait bazı destanlarda, Kızılderili kültürüne ait bazı efsanelerde ve Çin kaynaklı öykü ve masallarda, Kuran- Kerim, Tevrat ve İncil'de birbirine çok benzer şekilde anlatılır. (Dölek-Özsoy: 2018, 3650) Bu sebeple Hz. Nuh hakkında birçok bilimsel çalışma ve tebliğ araştırması da yapılmış bulunmaktadır. Bütün bu çalışmalarda konunun birçok detayına inilmekle birlikte elinizdeki çalışmamızda araştırmaya çalıştığımız bir husus sanki gözden kaçmıştır. Bu husus da geminin yapılış ve kalkış yerinin aynı yer mi, yoksa farklı yerler mi olduğu detayıdır. Bugüne kadar konuyla ilgili çalışmalarda bu ayırma dikkat çekilmediğini görmekteyiz. Biz de bu çalışmamızda Nuh'un Gemisi ile ilgili çalışmalarda gözden kaçan bu meseleyi ele alacağız. Çalışmamızda yorum ve te'vil yolunu kullanarak zihnimizdeki kanaati Kutsal Metinlere tasdik ettirme şeklinde sürdürülen temayüllerin aksine Kutsal Metinlerde geçen ayetlere ağırlık vereceğiz ve onların zahiri anlamlarına bir takım zorlama yöntemler kullanarak anlam üstüne anlam yüklemeye çalışanlar gibi mevcut naslara müdahale etmeyeceğiz. Bu nedenle baştan şunu belirtmek gerekir ki bu çalışmamızda Kutsal Metinlerden yapılan nakillere büyük ağırlık verilecektir. İşte elinizdeki makalemizde bu nakiller çerçevesinde hareket ederek yıllarca hakkında kitap, makale ve tebliğ yazılıp sunulan Hz. Nuh'un gemisi ile ilgili bilgileri ilk defa üç soru kapsamında ele alacağız:

1. Hz. Nuh'un gemisi nerede ve nasıl yapıldı?
2. Hz. Nuh'un gemisi nereden kalktı, seyir rotası nasıldı?
3. Hz. Nuh'un gemisi nerede indi ve nasıl indi?

Amacımız Hz. Nuh'un gemisinin oturduğu yeri tespit etmenin önemli olduğu kadar, nereden kalktığının tespitinin de bir o kadar önemli olduğunu ortaya koymaktır. Zira bu durumda Hz. Nuh'un Tufan Olayı öncesinde nereli olduğu ve nerede yaşadığı, helak olan ve bu olaya sebep olan günahları işleyen insanların kimler veya nerenin halkı olduğu, olaydan sonra Hz. Nuh'un ve beraberinde kurtulanların aynı yerde mi yoksa başka bir memlekette mi hayata devam ettiğini tespit etmiş olacağız. Gerçi olayın kendisi ve verdiği mesajı esas alanlar için nerede vaki olduğu veya nasıl bir mesafe katettiği bu kadar önemli değilse de, bilimsel ve tarihi bir hakikati tespit etmek adına bu noktayı bilmekte de birçok fayda görülecektir. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de de gemiden bahsedilirken “وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرَاهَا وَمُرْسَاهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ” yani “Nuh) dedi ki: "Binin içerisine. Onun akması da, durması da Allah'ın adıyladır. Hiç şüphe yoktur ki Rabbim çok bağışlayan ve çok merhametlidir.”

(Hûd: 11/41) Bu âyet de geminin “mecrâ” ve “mürsâ”sından bahsedilmektedir. Şayet bu kelimeler mastar olarak değil de ism-i zaman veya ism-i mekân anlamında kullanılırsa, bu durumda harekete gidiş yahut cereyan ettiği mekânlar ile indiği yerlerden bahsetmektedir. (Merâgî: 1394/1974, 12/37; Zemaşşerî: 2/394) Arasında bulunan atf harfinden hareketle ikisinin ayrı yerler olduğu görüşü ileri sürülebilir.

Günümüzde Nuh Tufanı Olayının gerçekleştiği mekân ve Nuh'un gemisinin indiği yer konusundaki yaygın kanı, Mezopotamya ve çevresidir. Bu kanılara dayalı araştırmalarda olay hakkındaki kabul edilen görüş, bugün Mezopotamya olarak ifade edilen coğrafyada, büyük bir tûfan olayının yaşandığı, Cudi ya da Ağrı dağında Nuh peygamberin gemisinin bulunduğu şeklindedir. Kutsal Kitapların anlatımında adı geçen “Ararat” veya “Cûdî” kelimelerinin yanı sıra Tûfanı anlatan birçok efsanenin Mezopotamya kökenli olması da bu düşüncüyü destekleyen önemli tarihsel unsur olarak kabul edilmektedir. (Dölek-Özsoy, 2018, 3650) Tabii ki burada bahsedilen Mezopotamya, geniş bir coğrafyayı ifade eden bir isim olması itibarıyla karşımıza birçok ihtimali de getirmektedir. Örneğin Ortaçağ İslam coğrafyacıları, Aşağı Mezopotamya bölgesine Irak, Yukarı Mezopotamya bölgesine de el-Cezire adı vermişlerdir. (Eroğlu: 2007, 41-88) Burada belirtmek gerekir ki Tufân Olayı sadece Kutsal Kitaplarda değil, aynı zamanda Gılgameş Destanı, Atrahasis Destanı gibi destanlar ile birçok kavim ve milletin yazılı ve şifahi kültüründe geçmektedir. (Eroğlu: 2007, 6) Nitekim eski dönem Ermeni yazıt ve kaynaklarında da Ararat kelimesi Urartu anlamında geniş bir coğrafyayı kapsayan bir memleketin adı olarak anılmaktadır. Buna göre Ararat kelimesi 5. Yüzyıla kadar Ararat Ülkesi, Ararat Krallığı ve Urartu adıyla anılmıştır. (İşhanyan: 2006, 51)

Ermeni tarihçilere göre Ararat veya Urartu Eski Ermenistan'ın değişik adları olup burası da tarihin belli dönemlerinde savaş ve barışla elde edilen 300 bin kilometre karelik bir alanı ihtiva etmektedir. (İşhanyan: 2006, 50) Şunu da belirtmek gerekir ki “Urartu” denildiğinde adlarına Assur kaynaklarında en erken M.Ö. 1273 yılında rastlanan ve Batıda Fırat Nehri'nden başlayıp doğuda İran Azerbeycan'ına ulaşan, Kuzeyde Gökçe Göl ile Aras vadisinden başlayıp güneyde Toroslar ve Urmiye Gölü'nün güneyine kadar varan geniş bir alanda bulunup bu alan üzerindeki birçok kavim ve milleti etkili bir şekilde yöneten büyük devletten bahsedilmektedir. Buna göre Urartu devletinin yerleşim alanları Doğu Anadolu başta olmak üzere yoğun bir şekilde Gürcistan, Ermenistan, Nahçıvan, İran ve Irak topraklarında yayılıp etkili olmuş bir ülkeyi ifade etmektedir. Bu bölgenin coğrafik yapısının en dikkat çekici tarafı da sert iklime sahip dağlık bir alan olması, yalçın kayalıklar üzerinde kurulan kaleler, mezarlıklar, saraylar, tapınaklar ve yerleşim birimlerinin bulunmasıdır. Bölgenin bir diğer özelliği de tarımsal hayatın gelişmesini sağlayacak koşulları barındırması, bu sayede toprak sulama yöntemlerinin geliştirildiği, uzun kanalların açılıp suyun değişik

bölgelere aktarıldığı, tarlaların işletilmesini sağlayan alet ve edevatın icad edildiği, nitelikli bağ, bahçe, mesken ve mekânların oluşturulduğu bir alan olmasıdır. (Salvini: 2006, 24-25)

Bölgenin dağlık bir yer alması ve Tufan'ın da dağlık bir alanda geçtiğinin bilinmesi, otomatikmen dikkatleri buraya çekmektedir. Bununla birlikte insanlığın bugünkü neslinin geçmişinin dayandığı ilk topluluk olarak görülen Hz. Nuh ve evlatlarının buradan dünyaya yayıldığı da tarihçiler tarafından ifade edilmektedir. (Mes'udî: 1/32; Taberî: 2018, 1/192-226; Diyarbekrî: 2009, 1/125-126) Örneğin meşhur İslam tarihçisi Mes'udî bu konuda şöyle demektedir:

“Hz. Nûh b. Lâmek'in döneminde yeryüzünde kötülük artmıştı. Zulmün karanlıkları şiddetlenmişti. Bunun üzerine Hz. Nûh (a.s.) yeryüzünde insanları Allah'ın yoluna davet etmeye başladı. Onlar da azgınlık ve küfür sebebiyle karşı çıktılar. Hz. Nûh (a.s.) onların aleyhinde Allah'a yönelerek beddua etti. Allah (c.c.) Hz. Nûh (a.s.)'a vahiy göndererek gemi yapmasını emretti. Hz. Nûh (a.s.) geminin yapımını bitirince Cebrâil (a.s.) onun yanına Hz. Âdem'in cesedinin bulunduğu tabut ile geldi. Onların gemiye binış günü, Azâr ayından on dokuz (19) gecenin geçtiği Cuma günü idi. Böylece Hz. Nûh (a.s.) ve beraberindekiler suyun üstündeki gemiye girmişlerdir. Yeryüzünün her tarafı beş ay boyunca suya boğulmuştu. Daha sonra Allah (c.c.) yeryüzüne suyunu çekmesini, gökyüzüne de suyunu tutmasını emretti. **Gemi ise Cûdî Dağı'nın üzerine istiva etti.** Cûdî, Bâsûrî beldeleri ve Musûl beldelerinden olan Cezîre-i İbn Ömer taraflarında bulunan bir beldedir. Onunla Dicle arasında sekiz (8) fersah bulunmaktadır. Geminin kanatlarının yeri, son yıllara kadar bu dağın zirvesi üzerinde bulunmaktadır.” (Mes'udî: 2005, 1/32-33) Diyarbekrî de benzer ifadeler kullanarak geminin altı ay boyunca suyun üzerinde dolaşarak Harem Bölgesine geldiğini, buraya girmeyerek bir hafta boyunca Kabe hizasının etrafını dönüp dolaşarak geçirdiğini, daha sonra Cebrail'in müdahalesiyle Kabe'yi tavaf ettiğini, sonra Cudî'ye doğru gittiğini ve orada istikrar ettiğini, buranın da “Musul toprakları üzerinde bulunan el-Cezire'dei bir dağ” olduğunu ifade etmekte etmektedir. (Diyarbekrî: 2009, 1/131) Bu ifadenin devamında şöyle de demektedir: “Gemi yeryüzünün her tarafını iki defa gezdikten sonra Cudî'nin üzerine istiva etti. Bursî Musul'un yanındaki el-Cezire'de bulunan bir dağdır. Bir görüşe göre Şâm'dadır. Bir görüşe göre de Âmed'dedir.” (Diyarbekrî: 2009, 1/131)

Ebu Hanîfe ed-Dîneverî de şöyle demektedir: “Hz. Nuh'un yerleştiği yer Irak idi. Kavmi Hz. Nuh'u yalanladı, Allah da onları tufanda boğdu. Hz. Nuh ve gemide bulunanlar kurtuldu. Geminin demir attığı ve durduğu yer Cudî Dağı'nın tepesi idi. Cudî Cizre bölgesindedir ve ayrıca bu topraklarda Bakardî ve Bazedî adında yerler vardır” (Dîneverî: 2017, 50)

Hem Yahudî, Hıristiyan ve diğer dinlere mensup kültürlerde, hem de İslâm dinine mensup olanların kültüründe geçen tefsirler, hem de kutsal kitapların bizzat kendi metinlerinde zikredilen isim veya vasıflar dikkatleri Mezopotamya bölgesine çekmektedir. Başka bir ifade ile söylersek Tevrat,

İncil ve Kur'an'ın da burayı işaret etmiş olması nedeniyle Tufan ile Gemi etrafında oluşan kültürün bu bölgeyi gündeme getirdiğini bilmekteyiz. Bu çerçevede baktığımızda Tevratta geçen "Ararat Dağları" veya "Ararat Dağı" konusu gündeme gelmektedir. Mirjo Salvini bu konuda şöyle demektedir: "*Efsanevi Ağrı Dağı (Ermenicedeki adıyla Masis) bu dağlık bölgenin ortak noktasındadır. İncildeki masoterik ünlüleştirilmeden ötürü bu dağ Urartu adının "r-r-t" ünsüzleriyle yazılması sonucu "Ararat" adını almıştır.*" (Salvini: 2006, 25) Bu dağ, etrafta bulunan ve yüksekliği 3000 m'yi geçen diğer dağlar (Küçük Ağrı Dağı, Tendürek Dağı, Aladağ, Süphan Dağı, Nemrut Dağı vs)'in arasında 5165 m'lik irtifasıyla en yüksek dağdır. Durum böyle olunca, Nuh Tufanı sonrasında geminin indiği yer olarak buranın gündeme gelmiş olması da normal gözükmemektedir. Bununla birlikte yükseklik açısından bu kadar olmasa da alanın içinde bulunması ve Kur'an'ın "Cudi" ismini zikretmesi itibarıyla "Cudi Dağı" da tabii bir şekilde gündeme gelmektedir.

Hz. Nûh'un, tûfan hadisesinin benzerini anlatan Sumer ve Bâbil versiyonlarında geçen kahramanlarıyla aynı kişi olduğu da ifade edilmektedir. Buna göre Sumertûfan kahramanına ölümsüzlüğü elde etmiş olması sebebiyle "*ömrü uzun olan*" anlamına gelmek üzere Ziusudra isminin verildiği, tûfan olayının benzerini anlatan Bâbil versiyonundaki kahramanın adı olarak da Ut-napiştim'in "hayatı yaşayan" anlamındaki ismin kullanıldığı, Nûh kelimesinin de benzer bir anlam ifade etmesi nedeniyle ona isim olarak verildiği ifade edilmektedir. Bazı kaynaklarda da Nûh kelimesinin "uzun zaman" anlamına geldiği ve "*ömrü uzun*" anlamında kullanıldığı söylenmektedir. Ayrıca bu kelimenin Habeş dilinde "*nâha*" kelimesinden türeyen bir kelime olduğu belirtilmektedir. Öte yandan Nuh kelimesinin kendisine nisbet edilen tufanın Hurri versiyonundaki kahramanın adı olan Na-ah-ma-su-le-el kelimesinin kısaltılmış şekli olduğu veya Akkadca "*nâh*" kelimesinden türediği de ifade edilmektedir. (Harman: 2007, 33/224-227) İlginçtir bölgede yerleşik insanların kullandığı ve kökü kadim tarihlere dayanan Kürççe'de ve Farsça'da "Nuh" kelimesinin yakın sesteşleri olarak kullanan "neh-nehvêd (nûd)-nehsed" kelimeleri de "dokuz-doksan-dokuz yüz" anlamına gelmektedir ki her üç kavramın toplamı "999" Hz. Nuh'un yaşadığı "950" seneye yakın bir sayıyı ifade etmektedir. Nitekim Kur'an'da da Hz. Nuh'un 950 sene yaşadığı belirtilmektedir: "*Andolsun, biz Nuh'u kendi kavmine elçi olarak gönderdik, içlerinde elli yılı eksik olmak üzere bin sene yaşadı. Sonunda onlar zulme devam ederlerken tufan kendilerini yakalayverdi. Böylece biz onu ve gemi halkını kurtardık ve bunu âlemlere bir ayet (kendisinden ders çıkarılacak bir olay) kılmış olduk.*" (Ankebut, 29/14-15)

Nuh Tufanı konusunda bugüne kadar yapılan araştırmalar, genellikle olayın gerçekleştiği zaman veya geminin indiği yer konusunu eksene alarak işlenmektedir. Araştırmacılar konunun belli bir yönüne ağırlık vererek, çalışmalarını önceden belirledikleri argümanlara dayandırmakta, bu da farklı ihtimaller üzerinden müşterek bir sonuca gitme şansını azaltmaktadır. Halbukî

konuyla ilgili merakları gidermek ve çalışmalarını belli bir sonuca bağlamak için gemi söz konusu olduğunda “nerede yapıldı, nereden yola çıktı, nereye indi”, Tufan Olayı söz konusu olduğunda “nerede gerçekleşti, nereleri kapsadı, nasıl sona erdi” soruları gündeme getirerek bir sonuca gitmeye çaba sarf etmek, bu konudaki çalışmalara önemli katkılar sunacaktır. Nitekim İslam tarihçileri ve Hz. Nuh’la ilgili ayetleri tefsir eden müfessirler tarafından bu konuda da bir takım detay bilgileri verilmiştir. Örneğin ünlü tarihçi Diyârbekrî’nin “*Târîhu ’l-Hamîs*” adlı eserinde verdiği bilgi bize yeni ufuklar çizmektedir. Buna göre bizim de yukarıdan beri işaret ettiğimiz gibi Hz. Nuh’un gemiyi inşa ettiği ve tufan olayının başlangıç safhasının vaki olduğu yer ile geminin oturduğu yerler bir değildir. Diyârbekrî şöyle demektedir: “*Tufanın başlama alameti olarak tandırın harekete geçmesi bildirilmiştir. Bu tandır da Nuh’un eşinin ekmeğ pişirdiği tandırdı. Âlimler bu tandırın bulunduğu yer konusunda ihtilafa düşmüşlerdir. Mücahid ve eş-Şa’bî dediler ki: Bu tandır, Kûfe taraflarında bir yerdedir. İkisi dediler ki: Hz. Nuh gemiyi Kûfe Mescidi’nin ortasında inşa etmiştir. Tandır da mescidin içine girenin sağ tarafına düşecek şekilde Kinde Kapısının ötesinde idi. İşte bu tandırın kızıması Hz. Nuh için bir alamet idi ki işte o da bu mekândan gemiye bindi. Mukatil ise şöyle demiştir: Bu, Hz. Âdem’in tandırı idi ve Şâm’da Ba’lebek yakınlarında “Ayn-ı Verde” denilen bir yerde idi.” Envârü’t-Tenzîl (Kâdî Beyzâvî) isimli tefsirde de şöyle denilmiştir: “Bu tandır, el-Cezîre arazilerinden olan Ayn-ı Verde denilen yerde idi.” İbn Abbâs’a göre ise, geminin bulunduğu yer Hindistan’da idi ve ona o gün iman edenleri hepsi binmişti.” (Diyârbekrî: 2009, 1/127) Görüldüğü üzere burada geminin yapıldığı, tufanın başladığı ve suyun kendisinden fişkırdığı tandır hakkında üç ayrı bölge adı geçmektedir: Irak’ın bir merkezi olan Kufe, Şâm’ın önemli bir mekânı olan Ba’lebek ve Hindistan. Taberî tarihinde de geminin yapıldığı yer konusunda birkaç farklı görüş zikredilmektedir. Örneğin bir yerde “Nuh gemiyi Bevz Dağında yaptı” (Taberî: 2018, 1/196) derken başka bir yerde de “Allah’ın Nuh ile arasında Tufan için bir alamet olarak kıldığı tandırın yeri hakkında ihtilaf vardır. Bazıları Hindistan’da idi, dediler. Tandır Hindistan’da taşı. Bazıları da Kufe bölgesindeydi dediler.” (Taberî: 2018, 1/199-200) Taberî ve diğer İslâm tarihçileri geminin indiği yer hususunda ur’an’da geçen “Cudî” kelimesini esas aldıklarından genellikle “*Gemi Cudî Dağına karar kıldı.*” (Taberî: 2018, 1/203) İfadesini kullanırlar. Bazıları da “Cudî” kelimesini özel isim olarak değil de “tepe” anlamında kullanıp Tevrat’taki “Ararat” kelimesini de kullanarak “Urartu Bölgesinde bulunan bir dağ” veya “Ağrı Dağı” olarak bilinen “Ararat Dağı” şeklinde yorumlamaktadırlar.¹ Buna göre tufan hadisesi bu yerlerden birisinden*

¹ Bu konuda Ağrı Valiliği ve Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi işbirliğinde düzenlenen Uluslararası Ağrı Dağı ve Nuhun Gemisi Sempozyumu I, II, III vd. Bildiri Metinleri Kitapları ile Şırnak Üniversitesi tarafından düzenlenen Uluslararası Hz. Nuh ve Cudi Dağı Sempozyum bildirimleri kitaplarına bakılabilir.

başlayıp Ağrı Dağı (Ararat Dağı/Dağları) veya Cudi Dağı'nda sona ermiştir. Burada şunu da belirtmek gerekir ki Ararat Dağları şeklinde çoğul ifadesi kullanıldığı zaman bu terkinin zımına hem Ağrı Dağı, hem de Cudi Dağı girmektedir. Zira ikisi de Ararat Dağları grubuna veya Urartu Dağlık alanlarına dâhil olmaktadır.

İşte bu konuda daha önce dağınık vaziyette bilgi verilen, ancak bu şekilde aynı anda konunun bütünlüğünü ortaya koymayan araştırmalara yeni bir boyut kazandırmak amacıyla yukarıda maddeler halinde sıraladığımız üç sorunun cevaplarını araştırmaya çalışacağız. Konuyu araştırırken de kutsal kitaplardaki bilgiler yeniden gözden geçirilecek ve birbiriyle mukayeseli bir şekilde ele alınacaktır. Burada esas alınacak kutsal kitaplar Tevrat, İncil ve Kur'an olacaktır. Ayrıca Zend Avesta, Mushaf-ı Reş, Kitabu'l-Cilve, Vedalar, Mushaf-ı Âdem gibi kitaplarda da konuyla ilgili birçok anlatım ve metin olmasına rağmen, bu çalışmamızda üç kutsal kitabı esas aldığımızdan, onları direkt olarak inceleme konusu etmeyeceğiz. Konunun tarih kitapları ve diğer kaynaklar açısından araştırılması yıllardan beri yapıldığından dolayı, bu makalemizde biz sadece Kutsal Kitapları kaynak olarak kullanmayı hedeflemekteyiz. Böylece başka bir kaynağa inmeksizin ve Kutsal Kitaplardaki bilgileri diğer kaynakların verdiği bilgiler çevresinde yorumlama çabasına girmeksizin nasıl bir tablo ile karşılaşacağımızı tespit etmek istiyoruz. Zira bu makalemizin amacı, metin esaslı hareket ederek, diğer kaynaklara inmeden ve tefsir, yorum, izah, şerh ve haşiyelerine bakmadan literal bir bakış açısıyla Hz. Nuh Tufanı ve Gemisi hakkında nasıl bir anlam ve sonuca ulaşabiliriz sorusunu cevaplandırmaktır. Kutsal Kitaplar Nuh Tufanı olayını anlatırken bizlere birçok ayrıntılı bilgiler de sunmaktadır. Biz yukarıda bahsettiğimiz üç soruya cevap ararken öncelikle bu kitaplarda geçen bilgileri özetlemek durumundayız. Böylece konunun anlaşılmasının karşısında muğlâk ve mevhum istifhamların oluşması da engellenmiş olacaktır.

1. TEVRAT'TA NUH TUFANI

Tevrat'ta Hz. Nuh, Tufan ve gemisi hakkında çok ayrıntılı bilgiler verilmektedir. Hatta Nuh Tufanı ve Hz. Nuh'tan bahsedilirken öncelikle Hz. Âdem ile Nuh arasındaki tarihin genel bir özeti çıkarılmakta, insanların neslinin Hz. Âdem'e kadar ulaşan şeceresine açıklık getirilmektedir.² Aşağıda Tevrat'ın metnine herhangi bir müdahale yapmadan Hz. Nuh ile ilgili açıklamalarını nakledeceğiz.

2.1.Âdem'den Nuh'a Âdem soyunun öyküsü: Tevrat'ta Hz. Âdem'in yaratılışından başlayarak Hz. Nuh'a kadar insanlığın gelişim haritası açıklanmakta ve onları idare edip bilgilendiren peygamberlerin veya yüce insanların isimleri peşpeşe bildirilmektedir. Bu bilgiler o kadar ayrıntılı bir

² Konuyla ilgili değerlendirmeler için bkz. Hüseyin Güneş, *İslam Tarihi Kaynaklarına Göre Nuh Tufanı ve Cudi Dağı*, İlahiyat Yay., Ankara, 2014, s. 21-41.

şekilde anlatılmaktadır ki Hz. Âdem ve evlatlarının isimlerinin yanında bir de ne kadar yaşadıkları ve kaç yaşında öldükleri de beyan edilmektedir. Böylece biz bunlardan hareketle Hz. Nuh'un atalar silsilesini öğrendiğimiz gibi, ondan önceki sosyo-teolojik durumları da öğrenmekteyiz. Burada Tevrat'tan ilgili bölümü nakledeyim:

“Tanrı insanı yarattığında onu kendine benzer kıldı. Onları erkek ve dişi olarak yarattı ve kutsadı. Yaratıldıkları gün onlara “*İnsan-Adem*” adını verdi. Âdem 130 yaşındayken kendi suretinde, kendisine benzer bir oğlu oldu. Ona Şit adını verdi. Şit'in doğumundan sonra Âdem 800 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. Âdem toplam 930 yıl yaşadıktan sonra öldü. Şit 105 yaşındayken oğlu Enoş doğdu. Enoş'un doğumundan sonra Şit 807 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. Şit toplam 912 yıl yaşadıktan sonra öldü. Enoş 90 yaşındayken oğlu Kenan doğdu. Kenan'ın doğumundan sonra Enoş 815 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. Enoş toplam 905 yıl yaşadıktan sonra öldü. Kenan 70 yaşındayken oğlu Mahalalel doğdu. Mahalalel'in doğumundan sonra Kenan 840 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. Kenan toplam 910 yıl yaşadıktan sonra öldü. Mahalalel 65 yaşındayken oğlu Yeret doğdu. Yeret'in doğumundan sonra Mahalalel 830 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. Mahalalel toplam 895 yıl yaşadıktan sonra öldü. Yeret 162 yaşındayken oğlu Hanok doğdu. Hanok'un doğumundan sonra Yeret 800 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. Yeret toplam 962 yıl yaşadıktan sonra öldü. Hanok 65 yaşındayken oğlu Metuşelah doğdu. Metuşelah'ın doğumundan sonra Hanok 300 yıl Tanrı yolunda yürüdü. Başka oğulları, kızları oldu. Hanok toplam 365 yıl yaşadı. Tanrı yolunda yürüdü, sonra ortadan kayboldu; çünkü Tanrı onu yanına almıştı. Metuşelah 187 yaşındayken oğlu Lemek doğdu. Lemek'in doğumundan sonra Metuşelah 782 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. Metuşelah toplam 969 yıl yaşadıktan sonra öldü. Lemek 182 yaşındayken bir oğlu oldu. “RAB'bin lanetlediği bu toprak yüzünden çektiğimiz eziyeti, harcadığımız emeği bu çocuk hafifletip bizi rahatlatacak” diyerek çocuğa Nuh adını verdi. Nuh'un doğumundan sonra Lemek 595 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. Lemek toplam 777 yıl yaşadıktan sonra öldü. Nuh 500 yıl yaşadıktan sonra Sam, Ham, Yafet adlı oğulları doğdu.” (Tevrat: Yaratılış, 11/32)

Görüldüğü üzere buraya kadarki açıklamalarda Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasındaki evlatları, onların ömür süreleri ve insanlığın Hz. Nuh'a kadar geçirdiği tarihinin yıl sayısına dair bilgiler verilmektedir.

2.2. Hz. Nuh ve Tufan Olayından Önceki Durum: Hz. Nuh'un yaşadığı dönemdeki insanların durumu ve onun insanlarla birlikte geçirdiği yaşam biçimi konusunda da Tevrat'ta ayrıntılı bilgi verilmektedir. Bu tür bilgilerden hareketle tufan ve geminin yapılış sebeplerini daha açık bir şekilde anlama imkânı doğmaktadır. Tevrat'ın bu konudaki ayetleri de şöyledir:

“Yeryüzünde insanlar çoğalmaya başladı, kızlar doğdu. İlahi varlıklar insan kızlarının güzelliğini görünce beğendikleriyle evlendiler. RAB, “Ruhum insanda sonsuza dek kalmayacak, çünkü o ölümlüdür” dedi, “İnsanın ömrü yüz yirmi yıl olacak.” dedi. İlahi varlıkların insan kızlarıyla evlenip çocuk sahibi oldukları günlerde ve daha sonra yeryüzünde Nefiller vardı. Bunlar eski çağ kahramanları, ünlü kişilerdi. RAB baktı, yeryüzünde insanın yaptığı kötülük çok, akli fikri hep kötülüktedir. İnsanı yarattığına pişman oldu. Yüreği sızladı. “Yarattığım insanları, hayvanları, sürüngenleri, kuşları yeryüzünden silip atacağım” dedi, “Çünkü onları

yarattığıma pişman oldum.” Ama Nuh RAB'bin gözünde lütuf buldu. Nuh'un öyküsü şöyledir: Nuh doğru bir insandı. Çağdaşları arasında kusursuz biriydi. Tanrı yolunda yürüdü. Üç oğlu vardı: Sam, Ham, Yafet. Tanrı'nın gözünde yeryüzü bozulmuş, zorbalıkla dolmuştu. Tanrı yeryüzüne baktı ve her şeyin ne denli bozulduğunu gördü. Çünkü insanlar yoldan çıkmıştı. Tanrı Nuh'a, “İnsanlığa son vereceğim” dedi, “Çünkü onlar yüzünden yeryüzü zorbalıkla doldu. Onlarla birlikte yeryüzünü de yok edeceğim. Kendine gofer ağacından bir gemi yap. İçini dışını ziftle, içeriye kamaralar yap. Gemiye şöyle yapacaksın: Uzunluğu üç yüz, genişliği elli, yüksekliği otuz arşın olacak. Pencere de yap, boyu yukarıya doğru bir arşını bulsun. Kapıyı geminin yan tarafına koy. Alt, orta ve üst güverteler yap. Yeryüzüne tufan göndereceğim. Göklerin altında soluk alan bütün canlıları yok edeceğim. Yeryüzündeki her canlı ölecek. Ama seninle bir antlaşma yapacağım. Oğulların, karın, gelinlerinle birlikte gemiye bin. Sağ kalabilmeleri için her canlı türünden bir erkek, bir dişi olmak üzere birer çifti gemiye al. Çeşit çeşit kuşlar, hayvanlar, sürüngenler sağ kalmak için çiftler sana gelecekler. Yanına hem kendin, hem onlar için yenebilecek ne varsa al, ilerde yemek üzere depola.” Nuh Tanrı'nın bütün buyruklarını yerine getirdi.” (Tevrat: Yaratılış, 6/1-22)

Bu açıklamada da insanların çoğalıp kötü alışkanlıklara başlaması, Hz. Nuh'un uyarılarına kulak vermemesi ve Tanrı'nın gazabına müstahak olması sebebiyle geminin yapılış talimatı verildiği, daha sonra da bu geminin vasıfları hakkında Hz. Nuh'un bilgilendirildiği bildirilmektedir.

2.3. Tufan Olayı ve Sonrası: Gereken hazırlıkların bitiminden sonra artık tufan olayının gerçekleşme zamanı gelmiştir. İşte Tevrat daha sonra bu olayın serüveni hakkında da ayrıntılı bilgi vermekte ve bu konuda şu bilgileri sunmaktadır:

“RAB Nuh'a, “Bütün ailenle birlikte gemiye bin” dedi, “Çünkü bu kuşak içinde yalnız seni doğru buldum. Yeryüzünde soyları tükenmesin diye, yanına temiz sayılan hayvanlardan erkek ve dişi olmak üzere yedişer çift, kirlili sayılan hayvanlardan birer çift, kuşlardan yedişer çift al. Çünkü yedi gün sonra yeryüzüne kırk gün kırk gece yağmur yağdıracağım. Yarattığım her canlıyı yeryüzünden silip atacam.” Nuh RAB'bin bütün buyruklarını yerine getirdi. Yeryüzünde tufan koptuğunda Nuh altı yüz yaşındaydı. Nuh, oğulları, karısı, gelinleri tufandan kurtulmak için hep birlikte gemiye bindiler. Tanrı'nın Nuh'a buyurduğu gibi temiz ve kirlili sayılan her tür hayvan, kuş ve sürüngenden erkek ve dişi olmak üzere birer çift Nuh'a gelip gemiye bindiler. Yedi gün sonra tufan koptu. Nuh altı yüz yaşındayken, o yılın ikinci ayının on yedinci günü enginlerin bütün kaynakları fışkırdı, göklerin kapakları açıldı. Yeryüzüne kırk gün kırk gece yağmur yağdı. Nuh, oğulları Sam, Ham, Yafet, Nuh'un karısıyla üç gelini tam o gün gemiye bindiler. Onlarla birlikte her tür hayvan –evcil hayvanların, sürüngenlerin, kuşların, uçan yaratıkların her türü– gemiye bindi. Soluk alan her tür canlı çiftler çiftler Nuh'un yanına gelip gemiye bindi. Gemiye giren hayvanlar Tanrı'nın Nuh'a buyurduğu gibi erkek ve dişiydi. RAB Nuh'un ardından kapıyı kapadı. Tufan kırk gün sürdü. Çoğalan sular gemiyi yerden yukarı kaldırdı. Sular yükseldi, çoğaldıkça çoğaldı; gemi suyun üzerinde yüzmeye başladı. Sular öyle yükseldi ki, **yeryüzündeki bütün yüksek dağlar su altında kaldı. Yükselen sular dağları on beş arşın aştı.** Yeryüzünde yaşayan bütün canlılar yok oldu; kuşlar, evcil ve yabani hayvanlar, sürüngenler, insanlar, soluk alan bütün canlılar öldü. RAB insanlardan evcil hayvanlara, sürüngenlerden kuşlara dek bütün

canlıları yok etti, yeryüzündeki her şey silinip gitti. Yalnız Nuh'la gemidekiler kaldı. Sular yüz elli gün boyunca yeryüzünü kapladı.” (Tevrat: Yaratılış, 7/1-24)

Burada da Tufan Olayının nasıl gerçekleştiği, ne zaman vaki olduğu, kimlerin ve nelerin gemiye alındığı, daha sonra da nasıl nihayete erdiği konusunda bilgi verilmektedir. Görüldüğü üzere bu bilgilerin bir kısmı Kur'an-ı Kerim'e, bir kısmı da İslam tarihi kitapları ile tefsir kitaplarında geçen bir takım bilgilerle örtüşmektedir. Burada dikkatimizi çeken bir husus da suyun “yüksek dağlar”ı aştığının ifade edilmesidir. Bu ifade çalışmamızın ileriki bölümlerinde tartışılacağı üzere, “Ararat Dağı” veya “Ararat Dağları” kavramlarına ışık tutmaktadır.

2.4. Tufan Olayının Sonu: Tevrat'ta Tufan Olayının nasıl bittiği konusunda da ayrıntılı bilgiler verilmektedir. Çalışmamızın esas maksatlarından birisi olan geminin nerede kalktı ve nereye oturduğu sorusunun cevabı da aslında bu konudan bahseden ayetler kümesi içerisinde geçmektedir. Bu konudaki ayetler şunlardır:

“Sonra Tanrı Nuh'u ve gemideki evcil ve yabani hayvanları anımsadı. Yeryüzünde bir rüzgâr estirdi, sular alçalmaya başladı. Enginlerin kaynakları, göklerin kapakları kapandı. Yağmur dindi. Sular yeryüzünden çekilmeye başladı. Yüz elli gün geçtikten sonra sular azaldı. **Gemi yedinci ayın on yedinci günü Ararat dağlarına oturdu.** Sular onuncu aya kadar sürekli azaldı. Onuncu ayın birinde dağların doruğu görüldü. Kırk gün sonra Nuh yapmış olduğu geminin penceresini açtı. Kuzgunu dışarı gönderdi. Kuzgun sular kuruyuncaya kadar dönmedi, uçup durdu. Bunun üzerine Nuh suların yeryüzünden çekilip çekilmediğini anlamak için güvercini gönderdi. Güvercin konacak bir yer bulamadı, çünkü her yer suyla kaplıydı. Gemiye, Nuh'un yanına döndü. Nuh uzanıp güvercini tuttu ve gemiye, yanına aldı. Yedi gün daha bekledi, sonra güvercini yine dışarı saldı. Güvercin gagasında yeni kopmuş bir zeytin yaprağıyla akşamleyin geri döndü. O zaman Nuh suların yeryüzünden çekilmiş olduğunu anladı. Yedi gün daha bekledikten sonra güvercini yine gönderdi. Bu kez güvercin geri dönmedi. Nuh altı yüz bir yaşındayken, birinci ayın birinde yeryüzündeki sular kurudu. Nuh geminin üstündeki kapağı kaldırıncaya toprağın kurumuş olduğunu gördü. İkinci ayın yirmi yedinci günü toprak tümüyle kurumuştü. Tanrı Nuh'a, “Karın, oğulların ve gelinlerinle birlikte gemiden çık” dedi, “Kendinle birlikte bütün canlıları, kuşları, hayvanları, sürüngenleri de çıkar. Üresinler, verimli olsunlar, yeryüzünde çoğalsınlar.” Nuh karısı, oğulları ve gelinleriyle birlikte gemiden çıktı. Bütün hayvanlar, sürüngenler, kuşlar, yeryüzünde yaşayan her tür canlı da gemiyi terk etti. Nuh RAB'be bir sunak yaptı. Orada bütün temiz sayılan hayvanlarla kuşlardan yakmalık sunular sundu. Güzel kokudan hoşnut olan RAB içinden şöyle dedi: “İnsanlar yüzünden yeryüzünü bir daha lanetlemeyeceğim. Çünkü insan yüreğindeki eğilimler çocukluğundan beri kötüdür. Şimdi yaptığım gibi bütün canlıları bir daha yok etmeyeceğim. “Dünya durdukça, Ekin ekmek, biçmek, Sıcak, soğuk, Yaz, kış, Gece, gündüz hep var olacaktır.” (Tevrat: Yaratılış, 8/1-22)

Görüldüğü üzere burada da Hz. Nuh'la birlikte eşi, oğulları ve gelinlerinin kurtulup yeryüzüne indikleri ve yeniden dünya hayatına başladıkları belirtilmektedir. Burada bizim için önemli olan hususlardan birisi

de cümleler arasında geçen “*Ararat Dağları*” ifadesidir. Bu ifade çoğul olarak kabul edilirse, geminin bir dağ silsilesi arasında bir yerde durduğu anlaşılabilir. Bu da bizim için geminin istiva ettiği yeri tesbit etme konusunda ufuk açıcı bir mahiyette de görülebilir.

2.5. Tufan Sonrası Dönem: Tufan Olayı sonrası da konumuz açısından önemlidir. İşte Tevrat'ta bu konuda da ayrıntılı bilgiler yer almaktadır. Bu konudaki bölüm de şudur:

“Tanrı, Nuh'u ve oğullarını kutsayarak, “Verimli olun, çoğalın yeryüzünü doldurun” dedi, “Yerdeki hayvanların, gökteki kuşların tümü sizden korkup ürkecek. Yeryüzündeki bütün canlılar, denizdeki bütün balıklar sizin yönetiminize verilmiştir. Bütün canlılar size yiyecek olacak. Yeşil bitkiler gibi, hepsini size veriyorum. “Yalnız kanlı et yemeyeceksiniz, çünkü kan canı içerir. Sizin de kanınız dökülürse, hakkınızı kesinlikle arayacağım. Her hayvandan hesabını soracağım. Her insandan, kardeşinin canına kıyan herkesten hakkınızı arayacağım. “Kim insan kanı dökerse, Kendi kanı da insan tarafından dökülecektir. Çünkü Tanrı insanı kendi suretinde yarattı. Verimli olun, çoğalın. Yeryüzünde üreyin, artın.” Tanrı Nuh'a ve oğullarına şöyle dedi: “Sizinle ve gelecek kuşaklarınızla, sizinle birlikteki bütün canlılarla –kuşlar, evcil ve yabani hayvanlar, gemiden çıkan bütün hayvanlarla– antlaşmamı sürdürmek istiyorum. Sizinle antlaşmamı sürdüreceğim: Bir daha tufanla bütün canlılar yok olmayacak. Yeryüzünü yok eden tufan bir daha olmayacak.” Tanrı şöyle sürdürdü konuşmasını: “Sizinle ve bütün canlılarla kuşaklar boyu sonsuza dek sürecek antlaşmamın belirtisi şu olacak: Yayımı bulutlara yerleştireceğim ve bu, yeryüzüyle aramdaki antlaşmanın belirtisi olacak. Yeryüzüne ne zaman bulut göndersem, yayım bulutların arasında ne zaman görünse, sizinle ve bütün canlı varlıklarla yaptığım antlaşmayı anımsayacağım: Canlıları yok edecek bir tufan bir daha olmayacak. Ne zaman bulutlarda yay görünse, ona bakıp yeryüzünde yaşayan bütün canlılarla yaptığım sonsuza dek geçerli antlaşmayı anımsayacağım.” Tanrı Nuh'a, “Kendimle yeryüzündeki bütün canlılar arasında sürdüreceğim antlaşmanın belirtisi budur” dedi.” (Tevrat: Yaratılış, 9/1-17)

Artık insanoğlu yeryüzüne ikinci defa yerleşmiş ve yerleşik hayata yeniden başlamıştır. bu hayatta da öncelikle riayet etmesi gerekli bir takım kurallar ve yasalar bulunmaktadır. bu çerçevede insanın insan, hayvan, bitki ve çevreyle ilişkileri düzenlenmekte, helal-haram sınırları bildirilmekte ve bir daha azaba ve tufana müstahak olmamaları için yeni bir anlaşma ve sözleşme belirlenmekte, kanun veya yasaya benzer bazı sınırlar çizilmektedir. Bu da insanoğlunun kıyamete kadar dünyaya hâkim olacağını işaret etmektedir.

2.6. Tufan Sonrası Dönemde İnsan Neslinin Çoğalıp Dünyaya Yayılışı: Yerleşik hayat devam etmesi için insan neslinin artması ve çoğalması gerekmektedir. İşte Tevrat daha sonra Hz. Nuh'un evlatlarını tanıtmakta, onlar arasında günah işleyen Kenan'ın evlatlarının statüsü ile itaat eden evlatlarının statülerinin değiştiğinden haber vermekte, sonunda Hz. Nuh'un vefat ettiğini haber vermektedir:

“Gemiden çıkan Nuh'un oğulları Sam, Ham ve Yafet idi. Ham Kenan'ın babasıydı. Nuh'un üç oğlu bunlardı. Yeryüzüne yayılan bütün insanlar onlardan üredi. Nuh çiftçiydi, ilk bağı o dikti. Şarap içip sarhoş oldu, çadırının içinde çırılçıplak uzandı. Kenan'ın babası olan Ham babasının çıplak olduğunu görünce dışarı çıkıp iki

kardeşine anlattı. Sam'la Yafet bir giysi alıp omuzlarına attılar, geri geri yürüyerek çıplak babalarını örttiler. Babalarını çıplak görmemek için yüzlerini öbür yana çevirdiler. Nuh ayılınca küçük oğlunun ne yaptığını anlayarak, şöyle dedi: “Kenan'a lanet olsun, Köleler kölesi olsun kardeşlerine. Övgüler olsun Sam'ın Tanrısı RAB'be, Kenan Sam'a kul olsun. Tanrı Yafet'e bolluk versin, Sam'ın çadırlarında yaşasın, Kenan Yafet'e kul olsun.” Nuh tufandan sonra üç yüz elli yıl daha yaşadı. Toplam dokuz yüz elli yıl yaşadıktan sonra öldü.” (Tevrat: Yaratılış, 9/18-22. Krş. Tevrat: Tarihler, 1/1-54)

Burada bizim için önemli olan husus şudur ki bu kadar ayrıntılı haber ve bilgilere rağmen geminin dağa oturmasından sonra gemi ile ilgili herhangi bir haberin ve bilginin verilmeyişidir. Gerçekten yeryüzüne indikten sonra Hz. Nuh ve evlatları gemiye ne yaptılar? İlahi bir mucizenin arta kalan hatırası olarak bir yerde beklettiler mi? Yoksa geriye bırakılmaması gereken acı bir yaşantının, tekrar yaşanmaması ve hatırlanmaması gereken bir azap hikâyesinin unutturularak bir an önce istikbale bakılması gerektiği mesajının verilmesi için yakıp imha mı ettiler? Yahut dağ başında sahipsiz bırakıp kendileri ovaya indiler ve arkasına bakmadan gemiyi kendi kaderiyle baş başa mı bıraktılar? İşte bu sorulara cevap olacak türden bir açıklamaya artık rastlayamıyoruz. Bu da bize Tevrat'a göre esas maksadın gemi meselesi olmadığını, geminin artık misyonunu tamamlamış olduğunu ve yeni bir tufanın da olmayacağı nedeniyle artık ileriye yönelik hedeflerin göz önünde bulundurulması gerektiğinin gizli bir mesaj olarak sunulduğunu iham etmektedir.

2.7. Tevrat'ta Ararat İsmi: Yukarıda geçtiği üzere Tevrat'ta Nuh Tufanı olayı anlatılırken mekân olarak “*Ararat*” kelimesi birkaç defa tekrar edilmektedir. Bu da olayın geçtiği mekân konusunda bize ipuçları vermektedir. Bu konudaki bilgileri şu şekilde sunmak mümkündür:

a. “*Gemi yedinci ayın on yedinci günü Ararat dağlarına oturdu.*” (Tevrat: Yaratılış, 8/4)

b. “*Bir gün ilahı Nisrok'un tapınağında tapınırken, oğullarından Adrammelek'le Şareser,³ onu kılıçla öldürüp Ararat ülkesine kaçtılar. Yerine oğlu Esarhaddon kral oldu.*” (Tevrat: 2 Krallar, 19/37)

³ Doğubayazıt'ta Nuh'un Gemisi olduğu iddia edilen yere yakın bir tepede “Şehresiyar” veya “Şéresiyâr” adlı eskiden beri ziyaret edilen ve Allah'ın veli bir kulu olduğu söylenen bir mezar bulunmaktadır. Bu mezarın ziyaretgâh olduğu Osmanlı Salnamelerinde de geçmektedir. Yukarıda Ararat ülkesine kaçtığı belirtilen “Şareser” ismi ile bu ismin benzerliği dikkate değer bir husustur. Bu ismin bir yakıştırma mı veya tesadüfi bir benzerlik mi olduğu hususu tarih ve arkeoloji açısından araştırmaya değer derecede olmasa bile halkın tehayyül gücünü tesbit ve analiz etme ve sosyo-kültürel bazı hakikatleri ortaya koyma açısından araştırmaya değerdir. Bkz. 1318 Tarihli Erzurum Vilâyet Salnâmesi, s. 397.

c. "Bir gün ilahı Nisrok'un tapınağında tapınırken, oğullarından Adrammelek'le Şareser, onu kılıçla öldürüp **Ararat** ülkesine kaçtılar. Yerine oğlu Esarhaddon kral oldu." (Tevrat: Yeşaya, 37/38)

dd. Şiirsel bir ifadede de şöyle zikredilmektedir:

"Ülkeye sancak dakin!

Uluslararası boru çalın!

Ulusları Babil'le savaşmaya hazırlayın.

Ararat, Minni, Aşkenaz krallıklarını

Ona karşı toplayın.

Ona karşı bir komutan atayın,

Çekirge sürüsü kadar at gönderin üzerine." (Tevrat: Yeremya, 51/27)

Bu ifadelerde geminin yapıldığı ve kalktığı yerle ilgili "Ararat Dağları", "Ararat Ülkesi" "Ararat Krallığı" isimleri geçmektedir. Dolayısıyla Nuh Olayını geçtiği bölgenin adı öğrenilmekte, ancak geminin indiği dağın hangi dağ olduğu konusunda henüz kesin bir malumatı elde etmeye yarayacak bir ifade görülmemektedir. Zira "Ararat Dağları" ifadesinin nereyi kastettiğine dair bir açıklama bulunmamaktadır. Bu konuda söylenen şeylerin tümü de yorum ve tahminden öteye bir ilmî değere sahip değildir.

2.10. Tevrat'ta Geçen Nuh Olayını Değerlendirme: Görüldüğü üzere Tevrat'ta Hz. Nuh Tufanı'nın öncesi, kendisi ve sonrasında cereyan eden olaylar zikredilmiş, insanların Tufan'dan önceki hallerinden ve bu olayın gerçekleşme sebebinden bahsedilmiştir. Bu olaylar anlatılırken, Hz. Nuh'un yeryüzünün hangi bölge ve yöresinde yaşadığı, gemisini hangi ülkenin neresinde yaptığı, Tufan olayı yaşanırken geminin nereden kalkıp, nereleri dolaştığı hakkında bilgi verilmemektedir. Sadece mekân ismi olarak geminin indiği yer olarak "**Gemi yedinci ayın on yedinci günü Ararat dağlarına oturdu.**" (Tevrat: Yaratılış 8/4) Denilerek "Ararat Dağları" ismi zikredilmektedir. Bu ifade ise mutlak bir ifade olup, bir "dağ" yerine "dağlar" silsilesinden bahsedilmektedir. Bölgemizde öteden beri Ağrı Dağı'ndan başka "Ararat Dağı" veya "Ararat Dağları" şeklinde bu derece meşhur olan bir başka dağ veya dağ silsilesi bulunmamaktadır. Bu nedenle akla ilk gelen isim "Ağrı Dağı" olmaktadır. Bununla birlikte araştırmacıların Tevrat'ta geçen bu ismi "R-R-T" harfleriyle ilişkilendirerek "Urartu"ların hüküm sürdüğü bölgedeki diğer dağlara da nispet edebilmektedir. Bu yaklaşım farklı ihtimalleri gündeme getirdiğinden gemi ile ilgili mekân tespiti işini giderek zorlaştırmaktadır. Netice itibarıyla şunu söylemek mümkündür: Tevrat'ta geçen isimlerden hareketle geminin kesin yerini tespit etmek zordur. Zira söz konusu mekân isminin özel bir isim mi, bir dağ silsilesinin ismi mi, başka bir yerde bulunan bir dağın ismi mi olduğu hususunda bizzat Tevrat'tan hareketle söylenecek kesin bir söz imkânı bulunmamaktadır.

3. İNCİL'DE NUH TUFAN'I

3.1. İnciller'de Nuh Tufanının Ele Alınışı: İncil'ler Tevrat kadar Tufan Olayını ayrıntılarıyla ve geniş şekilde açıklamamaktadır. (Güneş: 2014

2014, 32) Sadece inananlarına bazı mesajları Hz. Nuh'un olayı ve peygamberlik mücadelesi üzerinden vermekle yetinmektedir. Bu konudaki İncil ayetleri şu şekildedir:

“O günü ve saati, ne gökteki melekler, ne de Oğul bilir; Baba'dan başka kimse bilmez. **Nuh'un günlerinde** nasıl olduysa, İnsanoğlu'nun gelişinde de öyle olacak. **Nuh'un gemiye bindiği güne** dek, tufandan önceki günlerde insanlar yiyip içiyor, evlenip evlendiriliyorlardı. **Tufan gelinceye**, hepsini süpürüp götürünceye dek başlarına geleceklerden habersizdiler. İnsanoğlu'nun gelişi de öyle olacak. O gün tarlada bulunan iki kişiden biri alınacak, biri bırakılacak. Değirmende buğday öğüten iki kadından biri alınacak, biri bırakılacak.” (Matta: 24/36-37) “İsa öğrencilerine şöyle dedi: “Öyle günler gelecek ki, İnsanoğlu'nun günlerinden birini görmeyi özleyeceksiniz, ama görmeyeceksiniz. İnsanlar size, ‘İşte orada’, ‘İşte burada’ diyecekler. Gitmeyin, onların arkasından koşmayın. Şimşek çakıp göğü bir ucundan öbür ucuna dek nasıl aydınlatırsa, İnsanoğlu kendi gününde öyle olacaktır. Ama önce O'nun çok acı çekmesi ve bu kuşak tarafından reddedilmesi gerekir. **Nuh'un günlerinde nasıl olduysa**, İnsanoğlu'nun günlerinde de öyle olacak. **Nuh'un gemiye bindiği güne** dek insanlar yiyip içiyor, evlenip evlendiriliyorlardı. Sonra **tufan gelip** hepsini yok etti. Lut'un günlerinde de durum aynıydı. İnsanlar yiyip içiyor, alıp satıyor, tohum ekiyor, ev yapıyorlardı. Ama Lut'un Sodom'dan ayrıldığı gün gökten ateşle kükürt yağdı ve hepsini yok etti.” (Luka: 17/22-29) “İman sayesinde Nuh, henüz olmamış olaylarla ilgili olarak Tanrı tarafından uyarılınca, Tanrı korkusuyla **ev halkının kurtuluşu için bir gemi yaptı**. Bununla dünyayı yargıladı ve imana dayanan doğruluğun mirasçısı oldu.” (İbraniler: 11/7) “Bir zamanlar, **Nuh'un günlerinde gemi yapılırken**, Tanrı'nın sabırla beklemesine karşın bu ruhlar söz dinlememişlerdi. **O gemide** birkaç kişi, daha doğrusu **sekiz kişi suyla kurtuldu**.” (Petrus: 3/20) “Tanrı günah işleyen melekleri esirgemedi; onları cehenneme atıp karanlıkta zincire vurdu. Yargılanıncaya dek orada tutulacaklar. Tanrı eski dünyayı da esirgemedi. Ama **tanrısızların dünyasına tufanı gönderdiğinde, doğruluk yolunu bildiren Nuh'u ve yedi kişiyi daha korudu**.” (Petrus: 2/4-5) “İman sayesinde Nuh, henüz olmamış olaylarla ilgili olarak Tanrı tarafından uyarılınca, Tanrı korkusuyla ev halkının kurtuluşu için bir **gemi** yaptı. Bununla dünyayı yargıladı ve imana dayanan doğruluğun mirasçısı oldu.” (İncil: İbraniler, 11/7) “Bir zamanlar, **Nuh'un günlerinde gemi yapılırken**, Tanrı'nın sabırla beklemesine karşın bu ruhlar söz dinlememişlerdi. **O gemide** birkaç kişi, daha doğrusu sekiz kişi suyla kurtuldu” (İncil: 1. Petrus, 3/20)

3.2. İncil'de Geçen Nuh Tufanı Olayının Değerlendirilmesi: Görüldüğü üzere İncil'de Nuh Tufanı Olayı Tevrat'taki kadar ayrıntılı, uzun ve geniş biçimde geçmemektedir. İncil'in açıklamalarında bu olay insanların ibret alması gereken bir olay olarak değerlendirilmekte, (Güneş: 2014, 32-33) kıyamet dehşetinin mukayese edileceği bir örnek olarak sunulmaktadır. Bu çerçevede İncil'in genel mesajları bu anlatımların içine sıkıştırılarak insanlar uyarılmaktadır. Bunun dışında zaman ve mekân açısından baktığımızda, Nuh'un günleri, Nuh'un gemiye bindiği gün, Tufan gelince, ev halkının kurtuluşu için bir gemi yaptı, Nuh'un günlerinde gemi yapılırken, o gemide, Tanrısızların dünyasına Tufan'ı gönderdiğinde ifadeleri geçmektedir ki, bu ifadelerden hareketle Tufan Olayı'nın geçtiği mekânları tespit etmek mümkün olmamaktadır. Ayrıca Tevrat'ta geminin indiği dağ olarak zikredilen “**Ararat**

Dağı'na dair bir ifadeye de rastlanılmamaktadır. Dolayısıyla İncil'de olayın zaman ve mekânından çok, içerdiği mesajların ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Bu açıdan İncilin Kur'an'ın peygamber kısaslarını arz ederken takip ettiği mesaj ağırlıklı üslubuna benzer bir üslubun takip edildiği görülmektedir.

4. KUR'AN'DA NUH TUFANI

Kur'an-ı Kerim'de Hz. Nuh, Hz. Nuh'un Gemisi, Hz. Nuh Tufanı, onun kabilesi ve sürdürdüğü peygamberlik mücadelesi ile insanlara sunduğu daveti konusunda birçok ayet geçmektedir. (Bu ayetlerin geniş şekilde tahlili için bkz. Güneş: 2014, 33-41) Hz. Nuh, Kur'an-ı Kerim'de bir ço surede kendisinden bahsedilen ve Peygamber Efendimize ait hadislerde diğer peygamberlere oranla daha geniş bir şekilde tanıtılan bir peygamberdir. Kur'an'da bahsi geçen peygamberler arasında “*ülü'l-azm*” olarak isimlendirilen beş büyük peygamberden biri de O'dur. Kur'an'da yirmi sekiz sûrede hakkında bilgi verilmiş ve kırk üç yerde ismen zikredilmiştir. (Abdülhakî: 2012, 938-939) Ayrıca Kur'an-ı Kerim'in yetmiş birinci (71) sûresi onun adını taşımaktadır. Bu sûre, bütünüyle Hz. Nuh'un tevhid mücadelesini anlatmaktadır. Ayrıca onun hayatıyla ilgili bir takım ayrıntıları da vermektedir. Bununla birlikte Hz. Nuh'un peygamberlik görevinden önceki hayatı ahut onun kavminin daha önceki durumu konusunda fazla bilgi vermemektedir. Kur'an, Hz. Nuh'un hayatının sadece peygamber olarak görevlendirildikten sonraki safhasından bahsetmektedir. Buna göre kendisine inanmamış, onun uyarılarına kulak asmamış, hatta onunla alay edip istihza vesilesi kılmış, Hz. Nuh da onları 950 sene ilahi dine ve tevhid inancına davet etmiştir. Bütün bu çabalara rağmen inanmak istemeyen, aksine isyanını arttıran kavmi tûfanla cezalandırıldığından tûfan hadisesi de ona nisbetle “Nuh Tûfanı” diye anılmaktadır. Nuh kelimesinin kökeni ve mensubu olduğu dil konusunda birçok farklı görüş beyan edilmekle birlikte onun Arapça asıllı olup “*nevḥ* (ağlamak, dövünmek)” kökünden geldiğini, bizzat kendi nefsinin kötülediğinden veya tövbe etmeden boğulup gitmeleri sebebiyle kavmi için üzülüşünden ona bu adın verildiğini söyleyenler de olmuştur. Bununla birlikte kelimenin Arapça olmadığı, Hz. Nuh zamanında başka dil veya dillerin kullanıldığı, Arapçanın o dönemde kullanılıp kullanılmadığının tartışmalı olduğundan hareketle bu görüş kabul edilmemektedir. (Harman: 2007, 33/223-224) Biz burada sadece kendi adını taşıyan Nuh Sûresi ile aynı olayı anlatan Hûd Sûresi'ni esas alarak konumuzu işleyeceğiz.

4.1. Nuh Suresinde Tufan Olayı: Nuh Sûresi'nde Hz. Nuh'un yaşadığı olaylar, peygamberlik mücadelesi ve tufan olayı hakkında şu ayetler geçmektedir:

“Doğrusu biz, Nuh'u; “Kendilerine acıklı bir azap gelmeden önce kavmini uyar.” diye kavmine gönderdik. Dedi ki: “Ey kavmim! Şüphesiz ben sizin için (gönderilmiş) apaçık bir uyarıcı (peygamber)im.” “Allah'a kulluk edin, O'na karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin ki (Allah da) sizin günahlarınızı bağışlasın ve (azap etmeksizin) sizi belli bir vakte kadar geciktirsin. Çünkü Allah'ın (takdir ettiği)

vakti geldiği zaman artık geri bırakılmaz. Keşke bilseydiniz (iman ederdiniz)!” (Nuh tekrar) dedi ki: “Ey Rabbim! Hakikaten ben, kavmimi gece ve gündüz (imana) davet ettim. Fakat benim davetim, ancak onların (imandan) kaçışını artırdı.” “Doğrusu ben, kendilerini bağışlayan için (imana gelsinler diye) ne zaman davet etsem, parmaklarını kulaklarına tıkadılar (beni görmemek için) elbiselerine büründüler, (şirke ve küfre sapmada) ısrar ettiler ve büyüklendikçe büyüklendiler.” “Sonra hakikaten ben onları, yüksek sesle davet ettim.” “Daha sonra ben, onlara hem açıktan açığa tebliğ ettim, hem de gizliden gizliye onlarla konuştum.” “Dedim ki: “Artık Rabbinizden mağfiret dileyin (istiğfâr edin ve yağmur için dua edin). Çünkü O çok bağışlayıcıdır. “(İstiğfârınız ve duanız sebebiyle Allah) gökten üstünüze bol yağmur göndersin.” “Sizi mallar ve oğullarla desteklesin, size bahçeler meydana getirsin ve size irmaklar akıtsın.” “Size ne oluyor da, Allah’ın büyüklüğünü takdir edip inanmıyorsunuz?” “Hâlbuki O, sizi türlü türlü hallere koyarak yarattı.” “Allah’ın yedi göğü(n katlarını/katmanlarını) birbiriyle ahenkli olarak nasıl yarattığını görmediniz mi?” “Bunların içinde aya aydınlık verip güneşi de (ışık kaynağı) bir kandil yapmıştır.” “Allah, bitkilerde olduğu gibi, sizi de yerden yetiştirdi.” “Sonra sizi yine oraya döndürecek ve (mahşerde kabirlerden) diriltilip çıkaracaktır.” “Allah, onda geniş geniş yollar (açıp) gidesiniz diye yeri sizin için bir yaygı yapmıştır.” “(Bundan sonra) Nuh dedi ki: “Ey Rabbim! (Bu öğütlere rağmen) doğrusu onlar bana karşı geldiler. Malı ve çocuğu kendisine ziyandan başkasını artırmayan (şımarık zengin) kimselerin peşinden gittiler.” “Büyük büyük hile (ve tuzak)lar kurdular.” “Dediler ki: “İlâhlarınızı sakın terk etmeyin. (Putların en büyükleri olan) Vedd’i, Suva’ı, Yeğûs’u, Ye’ûk’u ve Nesr’i asla bırakmayın.” “Hakikaten onlar birçoğunu saptırdılar. (Rabbim!) Sen de zalimlere şaşkınlıktan başka (bir şey) artırma!”. (İşte sırf bu günahlarından dolayı (Tûfan ile) suda boğuldular, (ardından) da ateşe sokuldular. Kendilerine Allah’tan başka yardımcılar da bulamadılar.” “Nuh dedi ki: “Ey Rabbim! Yeryüzünde kâfirlerden hiç kimseyi bırakma!” “Çünkü sen onları bırakırsan, hem kullarını saptırırlar hem de (kendileri gibi) ahlâksız ve kâfir çocuklar dünyaya getirirler.” “Ey Rabbim! Beni, anamı, babamı, iman etmiş olarak evime (mescide veya gemime) gireni (kıyamete kadar gelecek) mü’min erkekleri ve mü’min kadınları sen bağışla. Zalimlere de helakten başka (bir şey) artırma!” (Nûh Sûresi, 71/1-28)

Görüldüğü üzere bu ayetlerde Hz. Nuh’un kavmine yönelik daveti ele alınmakta, insanların karşı çıkmaları üzerine Hz. Nuh’un inkâr edenlere beddua, iman getirenlere dua ettiği beyan edilmektedir. 28. Ayette geçen “وَلَمَّا دَخَلْنَا مِنَّا” ibaresindeki “evime giren” ifadesindeki “ev”in “gemi” olduğu bazı tefsirlerde geçmekle birlikte bu sure’de tufan ve gemiden açıkça bahsedilmemektedir.⁴

⁴ Kur’an’da geçen ayetlerin tahlili için bkz. Hasan Tahsin Feyizli, *Feyzû'l-Kur'an Meali*, Feza Yay., İstanbul; M. Nurullah Aktaş, “Taberi Tefsirinde Geçen Rivayetler Çerçevesinde Nuh Tufanının Sebepleri”, *Uluslararası Hz. Nuh ve Cudi Dağı Sempozyum Bildirileri*, Şırnak Üniversitesi Yay., Şırnak, 2013, s. 269-287; Nurullah Agitoğlu, “Hz. Nuh’un Gemisi İle İlgili Tabii Katâde’den Gelen Bazı Rivayetler Üzerine”, *Uluslararası Hz. Nuh ve Cudi Dağı Sempozyum Bildirileri*, Şırnak Üniversitesi Yay., Şırnak, 2013, s.285-294; Şehabeddin Kırdar, “Tefsirde Cudi Dağı”, *Uluslararası Hz. Nuh ve Cudi Dağı Sempozyum Bildirileri*, Şırnak Üniversitesi Yay., Şırnak, 2013, s.285-294; Şehabeddin Kırdar, “Tefsirde Cudi Dağı”, *Uluslararası Hz. Nuh ve Cudi Dağı Sempozyum Bildirileri*, Şırnak Üniversitesi Yay., Şırnak, 2013, s.285-294.

4.2. Hud suresinde Hz. Nuh ve Tufan Olayı: Nuh (a.s.)'ın peygamberlik mücadelesi ve kavmiyle yaşadığı olaylar Hûd Sûresi'nde de geçmektedir. Bu Sûredeki ilgili ayetler şunlardır:

“Andolsun ki biz, Nuh'u da (peygamber olarak) kavmine gönderdik. (O:) “Şüphesiz ben sizin için (azaba karşı) apaçık bir uyarıcıyım. Allah'tan başkasına ibadet etmeyin. Gerçekten ben, size (gelecek) acıklı bir günün azabından korkuyorum.” (demişti). Kavminin inkârcı ileri gelenleri de: “Biz, seni, ancak bizim gibi bir insan olarak görüyoruz. Basit ve dar görüşlü aşağı (insan)larımızdan başkasının sana uyduğunu da görmüyoruz. Sizde, bize karşı bir üstünlük olduğunu da görmüyoruz. Aksine biz, sizin yalancı olduğunuzu düşünüyoruz.” dediler. (Nuh) dedi ki: “Ey kavmim! Söyleyin bana, ya ben Rabbim'den (dâvâmı ispat için verilen) açık bir delil üzerinde isem ve (Rabbim) bana katından bir rahmet (peygamberlik) vermiş, size de bu gizli bırakılmışsa, siz ondan hoşlanmadığınız halde, biz sizi on(u kabul) e zorlayabilir miyiz?” (Asla!) “Ey kavmim! (Tebliğimden dolayı) sizden bir mal istemiyorum. Benim mükâfatım Allah'tan başkasına ait değildir. Ve (siz aşağı görüyorsunuz diye) ben inananları kovacak değilim. Çünkü onlar Rablerine kavuşacaklardır. Fakat ben, sizi cahillik eden bir topluluk olarak görüyorum.” “Ey kavmim! Ben onları kovarsam, Allah'a karşı bana kim yardım eder? Hiç düşünmez misiniz?” “Ben size: ‘Allah'ın hazineleri benim yanımdadır.’ demiyorum. (Ben kendiliğimden) gaybı da bilmem. Doğrusu ben bir meleğim de demiyorum. Gözlerinizin hor gördüğü (mü'min) kimseler için: ‘Allah onlara asla bir hayır vermeyecek.’ de diyemem. Allah onların içlerinde olan şeyleri çok iyi bilir. (Eğer onları, siz iman edeceksiniz diye kovarsam) o takdirde ben mutlaka zalimlerden olurum.” “Dediler ki: “Ey Nuh! Gerçekten bizimle (dinine davette) mücadele ettin; üstelik bizimle mücadelende çok ileri gittin. Şâyet doğru söyleyenlerden isen, haydi bizi tehdit ettiğin (o acıklı azâb)ı bize getir!” “(Nuh:) “Onu size, dilerse ancak Allah getirir, (O'nu) aciz bırakacak değilsiniz.” “Eğer Allah, sizi (bu âsî halinizden dolayı) sapıklıkta bırakmak isterse, ben size öğüt vermek istesem de öğüdüm size fayda vermez. O sizin Rabbinizdir ve ancak O'na döndürüleceksiniz.” “(Resûlüm!) Yoksa o (Nuh'un kıssası)nı, “kendisi uydurdu” mu diyorlar? De ki: “Ben onu kendim uydurmuşsam suçum bana aittir. Hâlbuki ben (iftira etmek sureti ile) işlediğiniz (bu) suçlardan uzağım.” “Nuh'a vahyolundu ki: “Kavminden iman etmiş kimselerden başkası (artık asla) inanmayacak. O halde sen, onların yapmakta olduklarına üzülme!” **“Gözetimimiz (altında) ve vahyimizle gemiyi yap!** Zulmedenler hakkında da (kurtulmaları için) benden bir istekte bulunma! Çünkü onlar (suda) boğulacaklardır.” **“(Nuh) gemiyi yapıyordu;** kavminin (inkârcı) birtakım ileri gelenleri de ona uğradıkça, onunla alay ediyorlardı. (O) dedi ki: “Bizimle alay ediyorsanız edin (bakalım!) Biz de sizinle, sizin alay ettiğiniz gibi alay edeceğiz. “Kendisini rezil (ve perişan) edecek bir azabın kime geleceğini ve dâimî bir azabın kimin üzerine ineceğini yakında görüp öğreneceksiniz.” “Nihayet buyruğumuz gelip tandır kaydığı, (yeryüzünde suların kaynayıp fişkırdığı) zaman Nuh'a: “(Hayvanların) her birinden (erkekli dişili) birer çifti, hakkında (boğulmaları için) söz geçmiş olanlar

Üniversitesi Yay., Şırnak, 2013, s. 319-326; Mesut Kaya, “Çağdaş Tefsirlerde Hz. Nuh ve Cudi Dağı Tefsiri'l-Menar ve Tefhimu'l-Kur'an Örneği”, *Uluslararası Hz. Nuh ve Cudi Dağı Sempozyum Bildirileri*, Şırnak Üniversitesi Yay., Şırnak, 2013, s. 327-342.

dışında çoluk çocuğunu ve iman edenleri içine yükle.” dedik. Zaten beraberinde bulunan az sayıdaki kimseden başkası iman etmemişti.” “(Nuh) dedi ki: **“Binin (geminin) içine.** Onun akıp gitmesi de, (demir atıp) durması da Allah’ın adıyladır. Şüphesiz ki Rabbim çok bağışlayan, çok merhamet edendir.” **“O (gemi) onlarla dağlar gibi dalgalar içinde seyrederken,** Nuh, bir kenara çekilmiş durmakta olan oğlu (Yam’a): **“Ey oğulcuğum! Bizimle beraber (gemiye) bin, kâfirlerle beraber olma!”** diye seslendi.” “(Oğlu) dedi ki: **“(Hayır!) Beni sudan koruyacak (yüksek) bir dağa sığınacağım.”** (Nuh da): **“Bugün Allah’ın (azap) emrinden kendisinin esirgediğinden başka hiçbir korunacak yoktur.”** dedi. Ve aralarına dalga girdi, o da boğulanlardan oldu.” “(Nihayet:) **“Ey yeryüzü! Suyunu yut! Ey gök! Suyunu tut!”** denildi. Su çekildi, (helak olmaları için) iş bitirildi, (gemi de) **Cûdî’nin üzerine (yahut Cûdî Dağının üzerine) oturdu** ve zalimler topluluğu için: **“Uzak olsunlar (yok olup gitsinler!)”** denildi.” “Nuh Rabbine şöyle seslendi: **“Ey Rabbim! Benim oğlum da elbette benim ailemdendir. Elbette ki senin (ailemi kurtarma) vaadin hakır ve sen hâkimlerin hâkimisin.”** “(Allah) buyurdu ki: **“Ey Nuh! O (oğlun, inanmayıp âsi olduğundan) senin ailenden değildir. Doğrusu o(nun yaptığı), iyi bir iş değildir. O halde, bilgin olmayan şeyi benden isteme! Doğrusu ben, sana cahillerden olmamanı öğütlerim.”** “(Nuh) dedi ki: **“Ey Rabbim! Bilgim olmayan şeyi senden istemekten sana sığınırım. Eğer beni bağışlamaz ve bana merhamet etmezsen ziyana uğrayanlardan olurum.”** “Denildi ki: **“Ey Nuh! Sana ve beraberinde olanlardan (gelecek nice mü’min) ümmetlere bizden selamet ve bereketlerle (gemiden) in. (Onların bir kısmından da gelecek) öyle birtakım (kâfir) ümmetler vardır ki biz onları da (dünyadan bir müddet) faydalandıracağız, sonra onlara tarafımızdan acıklı bir azap dokunacaktır.”** “(Resûlüm!) İşte bunlar, bilinmeyen haberlerdendir ki sana onları vahyediyoruz. Onları, bundan evvel ne sen biliyordun ne de kavmin. O halde sabret; şüphesiz ki (mutlu) son, takvâya eren (Allah’ın emirlerini tutup, günahlardan sakınan)larıdır.” (Hûd Sûresi: 25-49)

Hud Suresinde geçen âyetler makalemizin konusu açısından daha detaylı şekildedir. Burada gemi, gemiye binenler, gemiye alınan hayvanlar ve tufan olayının kısa bir özetiyle birlikte geminin oturduğu yer olan dağın ismi yahut vasfı olarak **“Cûdî”** ifadesi de kullanılmıştır.

4.3. Kur’an’daki Ayetler Işığında Bir Değerlendirme: Görüldüğü üzere Hûd Sûresi, geminin yapılışı, kalkışı, tufanın şekli, geminin oturuşu konularında Nûh Sûresinden daha ayrıntılı bilgiler vermektedir. Bu çerçevede bakıldığında Hûd Sûresinde gemi ismi ile birlikte ona işaret eden zamirler de dâhil olmak üzere birkaç kez atıf yapılmaktadır. Örneğin **“Gözetimimiz altında gemiyi yap!”**, **“Nuh, gemiyi yapıyordu”**, **“Onun (geminin) içine binin!”**, **“O (gemi) onlarla dağlar gibi dalgalar içinde seyrederken”**, **“Ey oğulcuğum! Bizimle beraber (gemiye) bin, kâfirlerle beraber olma!”** ifadelerinde gemiden çok açık bahsedilmektedir. Bununla birlikte burada dikkatimizi çeken bir husus vardır: 43. Ayetinde ismi belirtilmeyen bir yüksek dağ, 44. Ayette de ismi veya vasfı **“Cudî”** şeklinde belirtilen bir dağdan bahsedilmekte, ancak her iki dağın aynı veya farklı dağlar olduğuna dair herhangi bir işareteten yahut sarahaten ifade kullanılmamaktadır. Buna göre 43. Ayette geçen **“(Oğlu) dedi ki: “(Hayır!) Beni sudan koruyacak (yüksek) bir dağa sığınacağım.”** ifadesindeki yüksek dağın adı zikredilmemekte,

ancak “yağmurdan/sudan kurtaracak bir dağ” şeklinde vasfı beyan edilmektedir. Bu ifade de bize bu dağın çevre dağları arasından en yüksek dağ olma ihtimalini hissettirmektedir. Bununla birlikte 44. Ayetinde “**Su çekildi, (helak olmaları için) iş bitirildi, (gemi de) Cûdî (dağının) üzerine oturdu**” ifadesinde geminin indiği yerin ismi olarak “*Cudî*” ismi açıkça zikredilmektedir. Ancak buradaki “*Cûdî*” kelimesi de Tevrat’taki “*Ararat*” kelimesi gibi çok net değildir. Yani hangi dağın ismi olarak zikredildiği kesin bir şekilde ifade edilmemektedir. Zira bu kelime bir özel isim olarak mı zikredilmiştir, yoksa “yüksek, tepe, dağ” anlamında bir kelime olarak mı zikredilmiştir konusundaki tartışmalar devam etmektedir. Şayet bu “*Cûdî*” ismi, bir dağın özel ismi ise, Cizre’deki meşhur dağdan mı yoksa aynı ismi taşıyan başka bir dağdan mı bahsedilmektedir? Tefsir ve tarih kitapları bu ayetlerin açıklaması bağlamında birçok mekândan bahsetmiş olsalar da direk Kur’an’dan hareketle hangi mekânın bahsedilen veya olayın gerçekleştiği mekân olduğunu tesbit etmek mümkün değildir. Zira ayetlerin tefsiri esnasında kullanılan metot ve usullere göre varılan sonuçlar da değişmektedir. Örneğin lafızları zahiri anlamlarına göre değerlendirip sonuca gittiğimizde, söz konusu dağın “*Cûdî*” dağı olduğunu söylemek mümkün olmakla birlikte, Cizre’deki Cûdî Dağı mı, yoksa dünyanın başka bir yerindeki aynı adı taşıyan başka bir dağı mı kastettiğini söylemek arasında da tereddüt geçirilebilmektedir.

Yine Kur’an’da Hz. Nûh’un gemisinden bahsedilirken Tufan’ın başlangıcında yerdeki “*Tennûr: tandır*”⁵ bahsedilmesi ve tefsircilerin bu kelimeyi “*içinde ateş bulunan ve ekmek pişirilen tandır*” şeklinde açıklaması da olayın başladığı yerde volkanik patlamaya maruz kalmış veya yer altından ateşlerin çıktığı yahut sıcak suyun bulunduğu bir mekânı akla getirmektedir. Bu açıdan bakıldığında Ağrı Dağı’nın volkanik bir dağ olması, Ağrı Dağına yakın bir ilçemiz olan Diyadin’de sıcak suyun yer altından çıktığı kaplıcaların bulunması, ayrıca Tufandan kaçanların en yüksek dağa tırmanarak kurtulmak istediklerini belirten naslardan hareketle Ağrı Dağı’nın bölgenin en yüksek dağı olmasına bakarak bu olayın buralarda yaşandığını veya en azından başlangıç yerinin burası olduğunu ifade etmek için bir takım vesilelerin doğduğunu görebilmekteyiz. Bu da ülkemizin iki dağı olan Ağrı Dağı ile Cudî Dağlarının her ikisini de sürekli olarak gündeme getirecek muğlak, daha doğrusu geniş kapsamlı ifadelerin bize bir takım fırsatlar doğurduğunu, bir dağın geminin harekete geçtiği mekân, diğer dağın da geminin üzerinde durduğu mekân olmaya elverişli olduğunu göstermektedir. Binaen aleyh

⁵ Bkz. “Böylelikle Biz ona: "Gözetimimiz altında ve vahyimizle gemi yap. Nitekim Bizim emrimiz gelip de tandır kızışınca, onun içine her (tür hayvandan) ikişer çift ile, içlerinden aleyhlerine söz geçmiş (azap gerekmiş) olanlar dışında olan aileni de alıp koy; zulmedenler konusunda Bana muhatap olma, çünkü onlar boğulacaklardır" diye vahyettik.” (Mü’minun Sûresi, 27).

incelediğimiz kutsal metinlerde geminin, harekete geçtiği yerin bizzat aynısına indiğine dair bir bilgi de bulunmamaktadır.

Diğer taraftan lafızların zahiri anlamı değil de lügat anlamında hareket edilerek bir sonuca varılmaya çalışıldığında iş daha da zorlaşmakta ve karşımıza birçok dağ ihtimali çıkmaktadır. İşte bu konuda da kesin şeyler söylemek zordur. Tefsir ve tarih kitaplarına bakılarak ayetlerin yorumlanmasına teşebbüs edildiğindeyse karşımıza bir çok ihtimal çıkabilmekte ve her ihtimalin ayete yüklenen yorumlarla tasdik edilmesii imkânı bulunmaktadır. Örneğin bu geminin yapılış yerinin Ararat Dağı veya Urartu Ülkesi olduğuna dair bir istihrac ve istinbatta bulunmak istediğimizde, Hz. Nuh'un kavminin isyankârlık maddelerinden birisi olarak Taberî'nin bahsettiği “şarap içme günahı” (Taberî: 2018, 1/192) ile Salvini'nin Heredet'un tarihinden naklen bahsettiği “Urartu Ülkesinde eskiden beri üzüm yetiştiriciliği yapıldığı ve üzümünden imal edilen şarabın çevre memleketlere buradan ihrac edildiği” (Salvini: 2006, 26) ifadeleri arasında ilişki kurulabilir. Yahut bazı bilimsel ve akademik makalelerde bile rastlanıldığı üzere Hz. Nuh ile birlikte gemiye binenlerin sayısının “seksen kişi” (Taberî: 2018, 1/201-204) olduğu bilgisi ile Şırnak'ta Cudi Dağı yakınlarında “Heştekek: Seksenler” adlı bir Köy bulunduğuna dair bilgi (Güneş: 2014 21-41) arasında ilişki kurarak bir takım görüşler ileri sürülebilir. Ancak bu tür zorlama irtibatlarla kesin bir hükme gitmek ve kat'î bilgi bağlamında fikir beyan etmek doğru değildir.

Burada bir hususa daha dikkat çekmek gerekmektedir: Kutsal kitapların olayla ilgili haber verirken cümleler arasında zikrettiği bazı kelimeler bize tufan öncesi yaşamın bazı unsurlarını ve gelişmişlik durumunu da ortaya koymaktadır. Örneğin Tevrat'ta geçtiği üzere geminin yapıldığı gofer ağacı, Kur'an'dan bahsedildiği üzere ağaçtan yapılmış tahtalar ve tahtaların bitştirildiği çivi malzemesi, yine Tevrat'ta geçen geminin içine ve dışına sürülen zift malzemesi, o dönemin teknik seviyesinin derecesi konusunda da bilgi vermektedir. Bütün bunlardan hareketle Hz. Nuh'un Gemisi ve Tufan Olayı konusunda sadece din adamları ve ilahiyatçıların değil, aynı zamanda diğer bilimsel disiplinlerin uzmanları tarafından da birçok araştırmanın yapılması gerektiği anlaşılmaktadır. Örneğin antropologlar, tarihçiler, coğrafyacılar ve benzer bilim adamlarının şu maddelerde geçen hususları gözden geçirmeleri gerekmektedir:

- Geminin günümüze ulaşan kalıntıları, fosilleri var mıdır?
- Bölgede eskiden kalma gofer ağacı kalıntısı var mıdır? Yoksa binlerce sene öncesinde olayın yaşandığı tahmin edilen mekânlarda bu ağaç türünün var olabilirliği konusunda neler söylenebilir?
- Binlerce sene öncesinde meydana gelmiş bir tufanın ardında topluca ölümleri ve boğulmaları gösterecek fosiller, kemikler, belirtiler bulunabilir mi?
- Gemiye alınmayan hayvanların da suda topluca boğulduğunu gösterecek bir takım kalıntılar, fosiller bulmak mümkün mü?

- e. Tevrat'ta adı geçen kuzgun, güvercin, sığır, sürüngen gibi bir takım hayvanların muhtemel dönemde var olup olmadığı tartışılmakla birlikte bir de bunlardan arta kalan kalıntılara ulaşmak mümkün müdür?
- f. Kutsal kitapta geçen zeytin ağacı, yaprağı ve çekirdeği yahut üzüm ağacı, yaprağı ve çekirdeği konusunda bir takım kalıntılara, fosillere, bilgilere rastlanabilir mi?
- g. Tufan öncesi ve sonrası mevsimsel değişikliklerin olup olmaması konusunda gerekli bir takım araştırmalar yapılabilir ve bu konuda yeni yeni bilgilere rastlanabilir mi?
- h. Suyun yüklü miktarda yerden çıktığına veya gökten boşaldığına dair, yani olayın geçtiği tahmin edilen bölgelerde yükselip çekildiğine dair emareler bulunabilir mi?

Bütün bunlar, Kutsal kitapların bize Hz. Nuh'un Gemisi ve Olayı hakkında tebliğ ettiği bilgilerin yeniden değerlendirilerek farklı bilimler çerçevesinde zengin çalışmaların yapılmasına olan ihtiyacın hala var olduğunu gösterdiği gibi, bu konuda yapılan çalışmaların geldiği noktada bir takım yeniliklerin ve zenginliklerin kazandırılması gerektiğini de ortaya koymaktadır. Aksi takdirde kısır döngüye dönüşmüş mevcut argümanlar etrafında gidip gelen çalışmaların ulaşabileceği sonuçların bugün ulaşılmış olduğumuz sonuçlardan öteye geçemeyeceği bilinmelidir.

Sonuç

Kutsal Kitaplar, coğrafya, tarih, arkeoloji ve bilim kitapları olarak değil, insanları dalaletten hidayete, küfür ve inkârdan tasdik ve teslime davet etmek üzere nazil olduklarından, bir coğrafyacı, tarihçi, arkeolog, fizikçi ve astrolog gözüyle bakmak bir takım handikaplara yol açacaktır. Bu nedenle Kutsal Kitaplar üzerinde araştırma yaparken onların nüzul amaçlarını her daim göz önünde bulundurmamak gerekmektedir. İşte böyle bir bakış açısıyla bakıldığında Hz. Nuh'un Tufanı ve Gemisi ile ilgili verdikleri bilgiler hakkında şu noktaları tespit etmek mümkündür:

- a. Tufan Olayı Hz. Nuh devrinde vaki olmuştur.
- b. Bu olay Mezopotamya ve Ortadoğu civarında vaki olmuştur.
- c. O dönemde Hz. Nuh'a iman getirenler gemiye binip kurtulmuşlar, inanmayanlar binmeyerek boğulmuşlardır.
- d. İnanan insanların yanında bazı hayvanlar da gemiye alınarak nesillerinin devamı koruma altına alınmıştır.
- e. Gemi bir süre suyun yüzeyinde gezmiştir.
- f. Gemi, Tufan bittikten sonra Ararat Dağları veya Cudî Dağı üzerine inmiştir. Ama bu Ararat Dağları veya Cudî'nin neresi olduğu hususunda net ve kesin ifadeler kullanmak zordur. Zira bu sözcükleri "özel isim" olarak kullandığımızda belirli bir dağ anlaşılırsa da kelimelerin lügat anlamına baktığımızda birçok dağ ihtimalleri karşımıza çıkmaktadır.
- g. İnsan nesli Hz. Nuh'tan sonra yeryüzüne dağılmış ve yayılmıştır. Tevrat'ta zikredilen soyağacı, bu ifadeyi mutlak anlamıyla desteklemektedir.

Bu durum, olayın tüm dünya çapında gerçekleştiği, dünyanın her tarafındaki insanların helak olduğu, dolayısıyla Hz. Nuh'la birlikte bulunan insanlardan başka insanların dünyanın hiçbir yerinde olmadığı düşüncesini gündeme getirmekle birlikte, Hz. Âdem ve Hz. Nuh'un evlatlarının o dönemde dünyanın diğer yerlerinde yaşayıp yaşamadığının kesin şekilde tespit edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Buna göre şayet dünyanın diğer yerlerinde insanlar varsa, o halde Tufan evrensel çapta gerçekleştiğinden, onlar da helak olmuş ve bu sebeple insanlık Hz. Nuh'un evlatları arasından türemiştir denilecektir. Ya da olay yöresel olsa bile, o dönemde insanlık daha dünyanın diğer yerlerine yayılmadığından, Hz. Nuh'un yaşadığı bölgedeki insanların ölümüyle tüm dünyada Hz. Nuh ve beraberindekiler dışında hiçbir insan kalmamıştır da denilebilir. Böyle bir ifade ise karşımıza “madem insanlar dünyanın diğer yerlerinde yok idi, cezaya müstahak olanlar sadece belli bir bölgede idi, o halde Tufan Olayının yöresel değil de evrensel çapta olmasının hikmeti nedir?” sorusunu gündeme getirecektir. Bu ise, Tufan Olayının evrensel olması durumunda sadece “*insanı helak etme*” amacına matuf bir olay olmadığı, bununla birlikte dünyanın mevsimsel, bitkisel, tarımsal, kıtasal ve coğrafik yapısında büyük değişmelere vesile olacak başka amaç ve hikmetlerinin de bulunabileceğini gündeme getirebilir.

h. Tevrat'ta Tufan Olayı en ayrıntılı şekilde anlatılmıştır. İncil'de ibretlik bir vesika olarak hatırlatılmıştır. Kur'an'da ise, neden-sonuç ilişkileri çerçevesinde ele alınmıştır. Bu itibarla Tevrat, olayı biraz tarihçi anlatımıyla anlatmış, İncil mistik dil ile anlatmış, Kur'an ise işin felsefesi üzerinde durarak mesaj dili kullanmıştır.

i. Kutsal Kitaplarda Hz. Nuh olayı ilahi mesajlar vermek amacıyla ikaz ve ihtar şeklinde zikredilmiştir. Ancak bu amacın yanında detaya dair birçok bilgiler de sunulmuştur.

j. Zaman, mekân farklı olsa da mesajlar evrenseldir. Bu itibarla olayın yöresel veya evrensel çapta cereyan ettiğine dair tartışmaların ana mesajlara yönelik hiçbir katkısı veya etkisi bulunmamaktadır. Burada şuna dikkat çekmek gerekmektedir: Literal okuma tarzıyla bakıldığında olayın dünya çapında olduğu anlaşıldığı gibi, (Bucaile: 2001, s. 68) “*dünya*” kelimesinin mecaz, kinaye, istiare olarak kullandığını ifade ettiğimizde, bu durumda “*belli bir bölge*” anlamı da çıkarılabilir.

k. Dünyanın dört bir yanındaki büyük din, kültür, medeniyetlerinde Hz. Nuh Tufan'ı veya Tufan anlatımı mevcuttur. Bu da Nuh Tufanı sonrasında hakkında Kutsal Kitaplarda geçen onun evlatlarının dünyanın her tarafına gönderildiği şeklindeki bilgileri desteklemektedir. Bu itibarla bakıldığında olayın evrensel nitelikli bir tufan olması ile yöresel nitelikli bir tufan olmasının sadece Kutsal Kitaplardan hareketle tespitinin mümkün olmadığı anlaşılmaktadır.

l. Sonuç itibarıyla Kutsal Kitapların verdiği bilgilerden hareket edilerek, şu üç yargıya varmak mümkündür:

a. Gemi, Mezopotamya bölgesinde harekete geçmiş ve kalkmıştır.

- b. Gemi, Tufan esnasında dünyanın bir takım yerlerini gezmiştir.
- c. Gemi Ararat Dağlarına veya Cudî Dağı'na inmiştir.

Durum böyle olunca, Hz. Nuh Gemisinin nerede, nasıl yapıldığı, nereden kalkıp nereye indiği hakkındaki bilgiler müstakbel zamanlarda da netleşmeyecek tarzda olduğundan sürekli olarak “*incelenmeye ve konuşulmaya değer tarihi vakıa*” yönünü muhafaza edecektir. Aynı şekilde Hz. Nuh Tufan'ı da bütün kültürlerde mevcut kalıntıları sayesinde insanlığın ortak bir mirası olmaya devam edecek ve dünyanın birçok yerinde sahiplenerek ortak kültür oluşturma çalışmalarına, birlik ve beraberlik çabalarına, bilimsel ve tarihsel araştırmaların artmasına, ulusal ve uluslararası akademik etkinlikler ve sempozyumların düzenlenmesine sürekli hizmet edecektir.

Kur'an'ın ve diğer kutsal kitapların ihtiva ettiği bilgiler açısından bakıldığında, Hz. Nuh ve olayı söz konusu olduğunda çıkaracağımız sonuç ve mesajlar aslında olayın bizzat kendisinden daha önemlidir. Bu sonucu da son İlahî Kitap olan Kur'an'ın aşağıdaki ayetlerinden okuyup unutmamak gerekmektedir. Zira Bize ve gelecekteki insanlara bu olaydan geriye kalacak tecrübe “*Ve onu da tahtalar ve çiviler(le inşa edilmiş gemi) üzerinde taşıdık*” (Kamer Sûresi: 13) âyetinde belirtilen tahta ve çivi malzemelerinden çok, Yüce Yaratıcının nesiller boyunca hatırlattığı ilâhî mesajlardır. Bu mesajlara baktığımızda nübüvvet ve risâlet görevinin önemi, şeytanın ve şeytana uyanların insanları sapıklık, fitne ve fesada saptırdıkları, sapkınlık ve yozlaşma neticesinde insanlar arasında küfür, şirk ve nifakın yayıldığı, evliya ve salih kullar hakkındaki aşırı sevginin zamanla şirke ve putperestliğe dönüştüğü, bu olumsuz durumlara karşı mü'minlerin tevhid akidesine sahip çıkıp insanları hak dine davet etmesinin çon önemli bir görev olduğu, davetçilerin karşılaşacakları her türlü zorluklara karşı sabır ve sebat etmeleri gerektiği, Allah yolunda eziyet, hakaret ve baskılara karşı tahammül gücünü korumak gerektiği, dua ve ibadette devamın esas olduğu, Allah'ın dini konusunda akrabalık ilişkilerinin fayda vermediği, iman ve teslimiyetin dünya ve ahirette kurtuluş vesilesi olduğuna dair mesajlar verildiği görülmektedir. (Ebû Azîz: 2010, 41-55) Nitekim Kur'an'da şöyle buyurulmaktadır: “*Andolsun, Biz bunu bir ayet olarak bıraktık. Fakat öğüt alıp-düşünen var mı?*” (Kamer Sûresi: 15) “*O: "Dini dosdoğru ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin" diye din konusunda Nuh'a vasiyet ettiği şeyleri ve sana vahyettiğimiz şeyleri, İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya vasiyet ettiğimiz şeyleri sizin için de bir şeriat kıldı. Senin kendilerini çağırdığın şey, müşriklere ağır geldi. Allah, dilediğini buna seçer ve samimiyetle Kendisi'ne yöneleni hidayete ulaştırır.*” (Şûrâ Sûresi: 13) “*Kendilerinden önce Nuh kavmi de yalanladı ve kendilerinden sonra (sayısı çok) firkalar da. Her ümmet, kendi elçilerini (susturmak için) yakalamaya yeltendi. Hakkı, onunla yürürlükten kaldırmak için, 'batıla-dayanarak' mücadeleye giriştiler. Ben de onları yakalayiverdim. Artık Benim cezalandırmam nasılmış?*” (Mü'min Sûresi, 5)

“Andolsun Biz Nuh'u kendi kavmine (toplumuna) gönderdik. Dedi ki: "Ey kavmim, Allah'a kulluk edin, sizin O'ndan başka İlahınız yoktur. Doğrusu ben, sizin için büyük bir günün azabından korkmaktayım." (A'râf Sûresi, 59)

KAYNAKÇA

- Abdülbakî, M. F. (2012).*el-Mu'cemu'l-Müfehresli Elfâzi'l-Kur'ani'l-Kerîm*.Beyrût: Dâru'l-Ma'rife.
- Agitoğlu, N.(2013). “Hz. Nûh’un Gemisi İle İlgili Tabîî Katâde’den Gelen Bazı Rivâyetler Üzerine”, ”*Uluslararası Hz. Nûh ve Cudi Dağı Sempozyum Bildirileri*, Şırnak Üniversitesi Yay., Şırnak, s.285-294.
- Aktaş, M. N.(2013). “Taberi Tefsirinde Geçen Rivâyetler Çerçevesinde Nûh Tufanının Sebepleri”, *Uluslararası Hz. Nûh ve Cudi Dağı Sempozyum Bildirileri*, Şırnak Üniversitesi Yay., Şırnak, s. 269-287.
- Bozkurt, Abdülbakî (2018). “Klasik Dönem Arap Kaynaklarında Nûh Tufanı’nın Ra’sü'l-Ayn’de Gerçekleştiğine Dair Rivâyetlerin Değerlendirilmesi”, *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2018/3, cilt: IX, sayı: 21, s. 645-659.
- Bucaile, M. (2001).*Tevrat İnciller ve Kur’an*, Terc. M. Ali Sönmez, Ankara: DİB Yayınları.
- Dîneverî, Ebu Hanîfe.(2017). *Ahbâru't-Tıval*, Terc. Zekeriya Akman-H. Siyabend Aytemür, Ankara Okulu Yay., İstanbul.
- Diyarbakırî, Hüseyin b. Muhammed. (2009).*Târihu'l-Hamîs fî ahvâli Enfesi'n-Nefîs*, Tahk. Abdullah Muhammed el-Halilî, Beyrut: Dâru'l-Kutub el-İlmiyye.
- Dölek, İ. – Özsoy, N. (2018). “*Nûh Tufanı Üzerine*”, *SocialSciencesStudies Journal*, Vol: 4, Issue: 21, s. 3650.
- Merâgî, Ahmed Mustafa.(1394/1974). *Tefsîr*, Kahire.
- Ebû Azîz, Sa'd Yusuf. (2010).*Kıssasü'l-Kur'an*, Dâru'l-Fecr.
- Eroğlu, E. (2007).*Kutsal Kitaplardaki Tufan Olayı'nın Tarihi Temelleri* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Eskiçağ Tarihi Bilim Dalı, Ankara.
- Feyizli, H. T. (2018).*Feyzü'l-Kur'an Meali*, İstanbul: Server Yay.
- Güneş, H. (2014), *İslam Tarihi Kaynaklarına Göre Nûh Tufanı ve Cudi Dağı*, Ankara: İlahiyat Yayınları.
- Güneş, H.(2017), “*Ararat Kavramının Medlülü veya Ararat Dağı'nın Spesifik Konumu*”, (18.10.2017 -20.10.2017) , IV. Uluslararası Ağrı Dağı ve Nûh’un Gemisi Sempozyumu, AİÇÜ Yay., Ağrı.
- Harman, Ö. F. (2007). “*Hz. Nûh*”, TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul: TDV Yay., 33/224-227.
- İncil (2016). İstanbul: Yaşam Yayınları.
- İşhanyan, R. (2006).*Başlangıcından II. Yüzyıla Kadar Ermenilerin Tarihi*, Terc. Sarkis Seropyan, İstanbul: Belge Yay.

- Kaya, M. (2013). "Çağdaş Tefsirlerde Hz. Nûh ve Cudi Dağı Tefsiri'l-Menar ve Tefhimu'l-Kur'an Örneği", *Uluslararası Hz. Nûh ve Cudi Dağı Sempozyum Bildirileri*, Şırnak Üniversitesi Yay., Şırnak, s. 327-342.
- Kırdar, Ş. (2013). "Tefsirde Cudi Dağı", *Uluslararası Hz. Nûh ve Cudi Dağı Sempozyum Bildirileri*, Şırnak Üniversitesi Yay., Şırnak, s. 319-326.
- Merâgî, Ahmed Mustafa, *Tefsîr*, Kahire, 1394/1974.
- Mes'udî (2005). Ebu'l-Hüseyn b. Ali, *Murucu'z-Zeheb*, Beyrut: el-Mektebetu'l-Asriyye.
- Salvini, M. (2006). *Urartu Tarihi ve Kültürü*, Terc. Belgin Aksoy, İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Sarıkcıoğlu, E. (1996). "Kur'an ve Arkeoloji Işığında Hz. Nuh ve Tufan Olayına Yeni Bir Yaklaşım", *İslam Araştırmaları Dergisi* 1-4, sy. 9 (1996): 201.
- Taberî, İbn Cerir. (2018). *Tarihu't-Taberî*, Terc. Cemalettin Saylık, Ankara: Ankara Okulu Yay.
- Tevrat-ı Şerif (1995), İstanbul: Kitab-ı Mukaddes Şirketi.
- Zemaşşerî, Ebû'l-Kâsım Cârullâh Maḥmûd b. Ömer (2008). *el-Keşşâf an Ḥaḳâiki Ğavâmiḍi't-Tenzîl*, Beyrut: Dâru'l-Kitâbi'l-Arabî.
- 1318 Tarihli Erzurum Vilâyet Salnâmesi (1318), Erzurum Vilâyet Matbaası, Erzurum.